

ČASOPIS SPOLKU OBČANŮ ČESKÉHO PŮVODU SARAJEVO
ČASOPIS UDRUŽENJA GRAĐANA ČEŠKOG PORIJEKLA SARAJEVO

česká beseda

SARAJEVO

ROČ
GOD XI

LEDEN - PROSINEC
JANUAR - DECEMBAR

ROČNÍK
GODINA 2008

*Sa putovanja
u Prag*

*Sa putovanja
u Prag*

Uvodna riječ

Prošle godine smo promijenili koncepciju časopisa «Česka beseda». Časopis izlazi jedanput godišnje i trebalo bi da našim novim čitaocima pruži priliku da se upoznaju sa radom Udruženja u proteklih godinu dana, a članove da podsjeti na sve ono što smo uspjeli uraditi u 2008. godini. Najprije bih izdvojila dva veoma značajna događaja. Česka beseda je u maju bila domaćin Petih susreta prijateljstva, a u novembru smo posjetili Prag, po prvi put kao predstavnici Udruženja. Putovanje je bilo jedno divno iskustvo i zato vjerujem da ćemo i narednih godina uspjeti organizovati slične odlaske u zemlju naših predaka.

Naravno, treba spomenuti i sva ona divna druženja povodom značajnih datuma koje smo obilježili na prikidan način. Za Dan sv. Vaclava organizovan je jednodnevni izlet u Kraljevu Sutjesku, a za Dan državnosti ČR članovi Udruženja su bili pozvani na prijem koji su organizovale češka i slovačka Ambasada u BiH, a koji je bio upriličen u Zemaljskom muzeju, arhitektonskom ostvarenju našeg zemljaka Karla Paržika. Osim toga, zahvaljujući inicijativi ambasadora ČR u BiH, nj.e. Jiříju Kudli, a u saradnji sa lokalnim vlastima Grada Sarajeva, u novembru je svečano otvoren Trg Karla Paržika na Marijinom Dvoru, ispred crkve Sv. Josipa koja je također djelo poznatog nam arhitekta. I ove godine položili smo cvijeće na njegov grob i tim činom ponovo oddali počast i priznanje ovom velikom stvaraocu, «Čehu rođenjem, a Sarajliji opredjeljenjem».

Kurs češkog jezika u organizaciji Česke besede, u trajanju od šest mjeseci, i ove godine uspješno je okončan za 18 polaznika, za koje se iskreno nadam da će svoju univerzitetsku diplomu steći u Češkoj Republici, i to zahvaljujući stipendijama koje najboljim kandidatima dodjeljuje Češka vlada.

Školske 2008/2009. godine, na Filozofском fakultetu Univerziteta u Sarajevu, za sve studente, kao i za sve druge zainteresovane, otvoren je Lektorat češkog jezika. Detaljnije informacije se mogu dobiti kod lektorke Karle Koutkové lektorat.ceskog@gmail.com ili na samom Fakultetu - tel.: 033/ 253 200.

Posebno se zahvaljujem gospođi Ireni Götzovoj koja je obavljala funkciju konzula ČR u BiH do kraja 2007. godine, prvenstveno na njenoj podršci u radu našeg Udruženja, te na svim lijepim trenucima koje smo proveli zajedno sa njom i njenom obitelji, kćerkom Agatom i suprugom Sašom.

Dragi članovi, vjerujem da će nam i sljedeća godina donijeti mnogo lijepih i prijatnih susreta, te da ćemo uspjeti jedni drugima pružiti male, ali vrijedne trenutke radosti...

Ne zaboravite pogledati www.ceskabesedasa.ba

Vaša Jovanka Manzalović Šalaka

Povídání s Irenou Götzovou

(konzulka České republiky v BaH do r.2007,
tajemnice pro politické otázky a zástupce
velvyslance)

*Pokusila jsem se přeskočit politiku a navrhoji následující
otázky...*

*Jak z tohoto časového odstupu nyní vidíte Váš příchod
do Sarajeva v r.2005?*

Příjezd do Sarajeva je pro mě, mého muže a dítě důležitou částí našich životů. Jsme velice rádi, že jsme měli možnost v Sarajevu strávit 5 let. Naše Agáta je z časového pohledu více Bosňanka než Česka, protože přišla do Sarajeva v necelých třech letech a do Prahy se vrací v sedmi letech. Pro mě jde o první diplomatickou misi, během které jsem získala velké a různorodé zkušenosti. První dva roky jsem pracovala v kulturní oblasti, s krajany, v podpoře stipendií a školských výměn a vedla konzulární úsek. Velké zkušenosti mi přinesla práce politického tajemníka zejména v době Předsednictví České republiky Evropské unie v první polovině letošního roku. Vše jsou to změny, které pro mě zůstanou spojeny se Sarajevem, Bosnou a Hercegovinou a jejími lidmi.

Co máte obzvlášť ráda v tomto městě?

V Sarajevu si cením určitého klidu, který se lidem daří udržet přes všudypřítomný civilizační stres. Velké množství kaváren, většinou plných, ochota lidí vždy si popovídат... Jako mnoho Čechů ráda chodím po horách a lyžuje. Těžko budu hledat ve své diplomatické kariéře jiné hlavní město se Sarajevem v tomto ohledu srovnatelné. Zvykla jsem si na „lidské měřítko“ Sarajeva, kam potřebujete, dojdete pěšky. Praha je větší, budu si muset znova zvykat. Také celoročně ráda plavu, takže jsem ráda, že mám kde, což v roce 2005 neplatilo. Celkově zaznamenávám dnes v Sarajevu ve srovnání s rokem 2005 mnoho příležitostí trávení volného času. Zkrátka Sarajevo je městem, ve kterém se člověku dobře žije.

A jak je to s českou kuchyní? Existuje vůbec v Sarajevu?

Něco málo u nás doma hlavně různá jídla z brambor. Česká kuchyně je jinak dost časově náročná a my neradi trávíme příliš času v kuchyni, takže naše

Ćaskanje sa Irenom Götzovom

(konzul Češke Republike u BiH do 2007.
godine, politički sekretar i zamjenik
ambasadora)

*Pokušala sam preskočiti politiku i predlažem sledeća pi-
tanja...*

*Sa ove vremenske distance, kako Vam sada izgleda Vaš
dolazak u Sarajevo 2005. godine?*

Dolazak u Sarajevo je za mene, mog muža i dijete, važan dio naših života. Veoma nas raduje da smo imali mogućnost provesti u Sarajevu pet godina. Naša Agata je, sa vremenskog aspekta, više Bosanka nego Čehinja, jer je u Sarajevo došla sa nepune tri godine, a u Prag se vraća sa sedam godina. Bila je to moja prva diplomatska misija tokom koje sam stekla velika i raznolika iskustva. Prve dvije godine sam radila u oblasti kulture, sa zemljacima, na podršci stipendiranja i školskih razmjena, i vodila konzularno odjeljenje. Velika iskustva mi je donio rad sekretara za politiku, posebno u razdoblju predsjedavanja Češke Republike Evropskom unijom u prvom polugodištu ove godine. Sve su to promjene koje će za mene ostati vezane za Sarajevo, Bosnu i Hercegovinu i njene ljude.

Šta je to što Vas posebno raduje u ovom gradu?

U Sarajevu cijenim izjestan mir koji ljudi uspijevaju očuvati i pored sveprisutnjeg civilizacijskog stresa, veliki broj kafana, većinom punih, te spremnost ljudi da uvijek popričaju. Kao i mnogi Česi, i ja volim hodati po planinama i skijati. Teško ću u svojoj diplomatskoj karijeri pronaći drugi glavni grad koji će se, sa ovog aspekta, moći mjeriti sa Sarajevom. Navikla sam se na sarajevski ritam «po mjeri čovjeka», kuda god da trebate, stižete pješice. Prag je veći, morat ću se ponovo navikavati. Također, tokom cijele godine volim da plivam, tako da me raduje što to imam gdje raditi, što nije bio slučaj 2005. godine. Sve u svemu, smatram da danas u Sarajevu, u poređenju sa 2005. godinom, ima mnogo više prilika za provođenje slobodnog vremena. Ukratko, Sarajevo je grad u kojem čovjek dobro živi.

Šta je sa češkom kuhinjom? Ima li je uopšte u Sarajevu?

Nešto malo kod nas u kući, uglavnom, to su različita jela od krompira. Česka kuhinja je inače dosta vremenjski zahtjevna, a mi nerado provodimo previše vremena

domácnost je v tomto ohledu spíše italská.

Podle mých informací Váš mandát v BaH skončí příští rok, bude Vám chybět Sarajevo? A lidé?

Ano, v létě 2010 se vracím do Prahy. Sarajevo a Sarajevané mi určitě chybět budou.

V Sarajevu jste s rodinou, dcerkou Agátou a manželem Alexandrem. Jak oni vidí Sarajevo?

Jsme v Sarajevu spokojení. Jsou samozřejmě chvíle, kdy se nám zasteskne po Praze, ale naše vzpomínka na Sarajevo a Bosnu a Hercegovinu bude rozhodně vzpomínkou na šťastné chvíle.

Česká beseda Sarajevo? V období, kdy jste byla ve funkci konzula v BaH jsme spolupracovali přímo.

Ano. Práce s krajany byla pro mě radostná. Snažila jsem se pomáhat s problémy krajanských sdružení. Poznala jsem mezi krajany plno zajímavých lidí, slyšela jsem řadu zajímavých příběhů. I prostřednictvím rozhovorů s krajany jsem poznávala Bosnu a Hercegovinu, její radosti a bolesti. Zkrátka mám naše bosenské krajany ráda.

A jiné Besedy? Banja Luka, Prijedor, Mačino Brdo?

Mezi Českými besedami v BaH jsou přirozeně určité rozdíly. Některé jsou aktivnější a otevřenější, jiné naopak pasivnější nebo uzavřenější. Sarajevská a banjalucká beseda jsou městské, ostatní besedy v RS mají spíše venkovský charakter. To se odráží i na charakteru jejich činnosti. Tyto rozdíly hrají roli z hlediska poznávacího, ale pro spolupráci s velvyslanectvím a pro osobní vazby nejsou důležité. Opakuji, práce s českými krajany žijícími v Bosně a Hercegovině pro mě byla příjemnou zkušeností.

Je něco co byste Vý ráda pověděla?

Děkuji Vám, že jste mě, mého muže a naši dceru tak hezky mezi sebe přijali a přeji členům České besedy v Sarajevu, Banja Luce, Prijedoru, Mačině Brdu a Nové Vsi vše dobré.

u kuhinji, tako da je naše domaćinstvo, s obzirom na ovo, prije italijansko.

Po mojim saznanjima, Vaš mandat u BiH će se završiti iduće godine. Da li će Vam nedostajati Sarajevo? A ljudi?

Da, u ljetu 2010. godine vraćam se u Prag. Sarajevo i Sarajlije će mi zasigurno nedostajati.

U Sarajevu ste sa porodicom, kćerkom Agatom i suprugom Aleksandrom. Kako oni vide Sarajevo?

Mi smo u Sarajevu zadovoljni. Naravno da postoje momenti kada se poželimo Praga, no, naša uspomena na Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu će zasigurno biti uspomena na sretne trenutnke.

Česka beseda Sarajevo? Jedan period smo direktno sarađivali dok ste obnašali funkciju konzula u Bosni i Hercegovini?

Da. Rad sa zemljacima je za mene bio ugodan. Trudila sam se pomagati u rješavanju problema udruženja zemljaka. Upoznala sam među njima mnogo interesantnih ljudi, čula sam niz zanimljivih priča. A posredstvom razgovora sa zemljacima upoznавала sam Bosnu i Hercegovinu, njene radosti i boli. Ukratko, volim naše bosanske zemljake.

A druge Besede? Banja Luka, Prijedor, Mačino Brdo?

Između Českých beseda u BiH postoje, naravno, izvjesne razlike. Neke su aktivnije i otvorenije, druge su, naprotiv, pasivnije ili zatvorenije. Sarajevska i banjalucka Beseda su urbane, a ostale Besede u RS imaju više lokalni karakter. To se vidi i po specifičnosti njihovih aktivnosti. Ove razlike igraju ulogu sa aspekta upoznavanja, ali za saradnju sa Ambasadom, kao i za lične veze, nisu bitne. Ponavljam, rad sa češkim zemljacima koji žive u Bosni i Hercegovini, za mene je bilo prijatno iskustvo.

Ima li nešto što biste Vý rado rekli?

Hvala Vám što ste mene, mog muža i našu kćer, tako lijepo primili u Vašu sredinu, te članovima České besede u Sarajevu, Banja Luci, Prijedoru, Mačinom Brdu i Novoj Vesi želim svako dobro.

Pitanja odabrala: Jovanka Manzalović Šalaka

Sa češkog prevela: Anna Bašić

Peti susreti prijateljstva

Jubilarni Peti susreti prijateljstva čeških i slovačkih udruženja održani su 31.05. i 01.06.2008. godine u Sarajevu.

Tema im je bila suradnja s matičnom državom. Ovim susretima su prisustvovali predstavnici «Česke besede» i Društva Slovaka «Janošik» iz Banja Luke, Društva prijateljstva Jugoslavena, Čeha i Slovaka iz Beograda, te «Českých beseda» iz Zagreba i grada domaćina – Sarajeva.

U radnom dijelu u kojem je sudjelovala konzul, gospođa Jana Stará iz Ambasade Češke Republike, najviše se govorilo o problemu finančiranja aktivnosti. Nakon svečane večere slijedilo je druženje i neformalna, ali korisna, razmjena iskustava. Našlo se vremena i za obilazak grada i razgledanje njegovih znamenitosti.

Páté setkání přátel

Jubilární páté setkání přátel českých a slovenských Spolků se konalo 31.05 a 01.06 2008 v Sarajevu.

Tématem byla spolupráce s matičním státem. Tohoto setkání se zúčastnili zástupci „České besedy“ a Spolku Slováků „Janošík“ z Banja Luky, Spolku přátelství Jihoslovanů, Čechů a Slováků z Bělehradu a „Českých besed“ ze Záhřebu a hostitelského města – Sarajeva.

V pracovní části, které se zúčastnila i konzulka, paní Jana Stará, z Velvyslanectví České republiky, se nejvíce hovořilo o problému financování aktivit spolků. Po slavnostní večeři následovalo posezení a neformální, ale užitečná výměna zkušeností. Našel se čas i pro obchůzku města a prohlídku jeho významných památek.

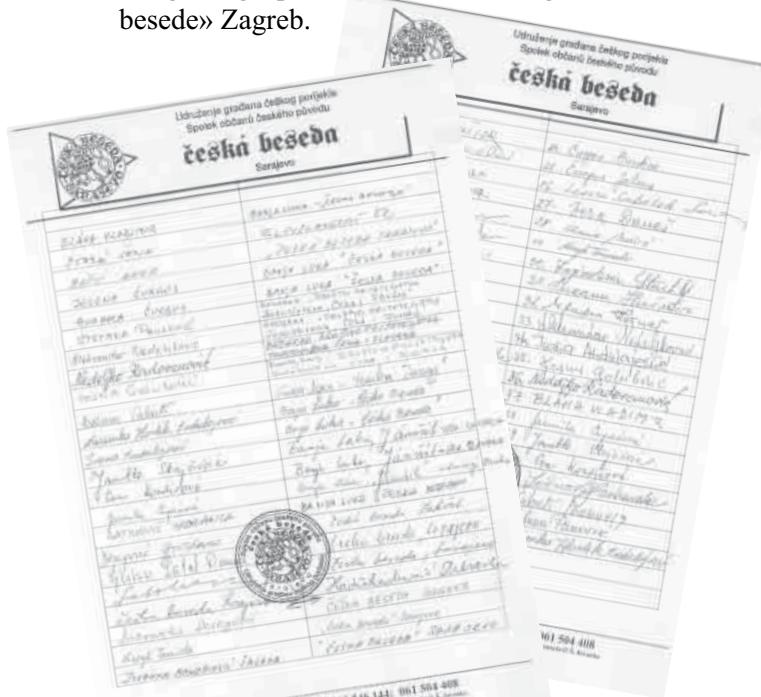
Překlad do českého jazyka
Anna Bašićova

U Sarajevu su 31.05. i 01.06.2008. godine održani V. susreti prijateljstva u organizaciji sarajevske «Česke besede». Ova čast je pripala našoj Besedi jer je 2008. godina jubilarna iz više razloga: navršava se 130 godina masovnijeg dolaska Čeha u Bosnu i Hercegovinu, 80-a obljetnica rođenja Jana Berana, 10 godina obnove «Česke besede» i 5 godina postojanja Doma nacionalnih manjina u Banjoj Luci, kao i 5 godina Susreta prijateljstva koje je pokrenuo Vladimir Blaha.

U Hotelu Grand je 31.05., uz intoniranje himni, počeo radni dio Susreta, koji je otvorila predsjednica «Česke besede» Sarajevo, Jovanka Manzalović-Šalaka. Ona je pozdravila goste: gospodu Janu Staru-konzulu Ambasade Češke Republike, gospodina Vladimira Blahu iz «Česke besede» Banja Luka, gospodu Žanu Stajčićovu iz Društva Slovaka «Janošik» Banja Luka, gospodu Vesnu Golubović iz Društva prijateljstva Jugoslavena, Čeha i Slovaka Beograd i gospodina Dubravka Dosegovića iz «Česke besede» Zagreb.

Dopredsjednik «Česke besede» Sarajevo, Tomislav Krzyk, istaknuo je dobru suradnju sa Am-basadom, ali i probleme oko organiziranja aktivnosti zbog nesigurnog financiranja, nedostatka prostorija i novca za sitne troškove.

Predsjednik «Česke besede» Banja Luka, Vladimir Blaha, govorio je o svojoj ideji povezivanja Čeha i Slovaka s područja bivše Jugoslavije, pozitivnim iskustvima Doma nacionalnih manjina u Banjoj Luci i njihovim vezama s Domom nacionalnih manjina u Pragu. Predsjednica Društva Slovaka, Žana Stajčićova, naglasila je da pomoći dobivaju i od grada i od Ambasade.

Predsjednica Društva prijateljstva Jugoslavene, Čeha i Slovaka iz Beograda, Vesna Golubović, napomenula je da njihovo Udruženje nije manjinsko, nego Udruženje građana zbog malog broja Čeha u Beogradu. Ipak im dolazi češki učitelj iz Rumunije, organiziraju ciljane posjete Českoj, a ove godine koncertom obilježavaju 40 godina Češkog proljeća.

Stefana Paunović, asistentica slovačkog jezika na Filološkom fakultetu u Beogradu, istaknula je da se slovački jezik izučava kao strani jezik, dok se u Vojvodini on izučava kao maternji. Mlade privlače atraktivnim programima.

Najstariju «Česku besedu» koja u Zagrebu postoji punih 135 godina, zastupao je dopredsjednik Dubravko Dosegović. Prije 10 godina vraćen im je prostor u koji treba puno ulagati jer je tu bila smještena radio-stanica. Imaju pjevački zbor i folklornu skupinu, a škola je u sustavu obrazovanja. Uručio je prigodan poklon našoj Besedi i poželio da se idući susreti održe u Zagrebu.

Konzul, gospođa Jana Stará, iznijela je problem sa 2 miliona ljudi češkog porijekla o kojima brine Institut opunomoćenika za zemljake. Koliko god da se izdvaja novca, nikada ne može biti dovoljno jer se za pomoć obraća 170 udruženja iz 45 zemalja. Obećala je da će prenijeti problem financiranja, posebno za prostor.

Ministarstvo vanjskih poslova Češke Republike organizira kurs češkog jezika u Dobrušci, studijske boravke na univerzitetima, šalje češke učitelje. Na kursevima se izučava metodika bohemistike, kao i lektorat, za sve zainteresirane. Izdaje se dvomjesečni časopis «Dobro došli u srce Evrope» i elektronski časopis na internetu. Tu je još stranica Ministarstva vanjskih poslova na internetu i portal Češkog radija.

Na kraju je pohvalila suradnju s Vladimirom Blahom, Jovankom Manzalović-Šalaka i Tomislavom Krzykom. Njeno obraćanje prisutnim gostima i domaćinima predvodila je Anna Bašić.

U toku radnog dijela još je prikazan turistički film o Sarajevu, a nakon toga se krenulo u obilazak grada.

U toku svečane večere uručeni su pokloni i pogledan film sa IV. susreta prijateljstva koji su prošle godine održani u Banjoj Luci. Tada je potpisana Sporazum o suradnji Udruženja kojima se pridružila i naša Beseda. Ostatak večeri je protekao u druženju i neformalnoj, ali korisnoj, razmjeni iskustava.

Gosti i domaćini su 01.06.2008. godine obišli Vrelo Bosne i još jednom se vratili u obilazak grada.

Peti susreti prijateljstva ostat će svima u lijepoj uspomeni, a dogovorena suradnja pomoći u radu svakom od potpisnika. Do novih susreta!

Leona Sabolek

Početni kurs češkog jezika i u 2008. godini

15. januara 2008. godine, u organizaciji Česke besede Sarajevo, počeo je kurs češkog jezika. Polaznici su, kao i prošle godine, studenti koji apliciraju za stipendije za studije na Univerzitetima u Češkoj Republici. Za kurs se prijavilo 18 polaznika, a članovima Besede je omogućeno da povremeno prisustvuju časovima gramatike i konverzacije. Treba dodati da su i dvije sarajevske srednjoškolke pokazale svoje interesovanje da nauče češki jezik i da u sljedećih pet mjeseci, koliko traje kurs, pokušaju barem savladati osnove ovog jezika. Predavači su Jadranka Šuster, Libuše Pešková i Aleksandr Götz.

Základní kurs českého jazyka i v roce 2008

V organizaci České besedy Sarajevo dne 15.ledna 2008 začal kurs českého jazyka. Účastníky kurzu jsou, jako i vloni, studenti, kteří se hlásí o stipendium na studium na Univerzitách v České republice. Do kurzu se přihlásilo 18 účastníků a členům Besedy je umožněno, aby občas navštívili hodiny gramatiky a konverzace. Je třeba dodat, že svýj zájem o učení českého jazyka a zvládnutí alespoň základů tohoto jazyka v následujících pěti měsících kolik trvá kurz projevily i dvě sarajevské středoškolačky. Vyučující jsou Jadranka Šuster, Libuše Pešková a Alexandr Götz.

Překlad do českého jazyka
Anna Bašićova

Kurs češkog jezika 2008

15. juna 2008 godine završen je početni kurs češkog jezika. Podjeli diploma prisustvovala je i Jana Stara, konzul ČR u BiH.

Kurs češkog jezika završili su:

Đani Đorđević

Sanjin Medić

Kenan Bešlija

Alma Dibek

Ajser Cana

Mersad Čehajić

Mirano Jupić

Jasna Kadrić

Darija Fajković

Kurs českého jazyka 2008

15. června 2008 byl ukončen kurz českého jazyka pro začátečníky. Udělování diplomu byla přítomna i Jana Stará, konzulka ČR V BaH.

Kurs českého jazyka ukončili:

Alma Islamović

Mirza Berbić

Maša Hilčišin

Azra Gušić

Lamija Beširović

Vanja Šaponjić

Anita Mesić

Adnan Bezdrob

Leo Hatvani

LEKTORAT ČEŠKOG JEZIKA

07. oktobra 2008. godine na Filozofskim fakultetu u Sarajevu održana je promocija povodom početka rada PRVOG ČEŠKOG LEKTORATA na Odsjeku za slavistiku Filozofskog fakulteta Sarajevo. Ovim je otvorena mogućnost različitim polazničkim skupinama – kako studentima Univerziteta u Sarajevu, tako i svima koji su zainteresovani za poslove i druge kontakte u Češkoj Republici, da sa lektoricom Karlom Koutkovom, uče o češkom jeziku i kulturi na visokom akademском nivou. Studijski predmet «Češki jezik i kultura» osmišljen je kao izborni kolegij u Nastavnom planu i programu Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Tom prilikom prisutnima se obratio gospodin Jiri Kudela, ambasador Češke Republike u BiH i dekan Filozofskog fakulteta u Sarajevu, Srebren Dizdar.

UČIMO ČEŠKI JEZIK

KDO SNĚDL TŘEŠNĚ?

Jednou maminka koupila třešně a chtěla je dát po obědě na stůl. Šla pro ně, hledala - třešně byly pryč. "Kdo ty třešně snědl?" ptala se dětí. "Já ne," řekl Jirka. "Já také ne," ozval se hned Jeník, ale maminka dobře viděla, že se začervenal. "To je pěkné," povídal tatínek. "Rek to být nemohl, protože ten třešně nejí. Zbýváme tedy jenom my dva, maminko. Co tomu říkáš?" "Co říkám? Jeden z chlapců lže. Nejsi to ty, Jeníku?" "Ne, maminko!" "Dobře, já ti věřím. Jenom se bojím, že jsi snědl také pecky." "Ani jednu, maminko, ty jsem házel z okna ven."

Reči:

snít,sném, snědl = pojesti
hledat, -ám, hledal = tražiti
jít pro něco = ići po nešto
byly pryč = nije ih bilo, nestale su
začervenat se, -ám se, začervenal se = pocrveniti
Rek, -a = ime psa

zbývat, -ám, zbýval = ostati
lhát,lžu, lhal = lagati
věřit, -ím, věřil = verovati
pecka = koštice
házet, -ím, házel = bacati
ven = napolje

LIČNE ZAMENICE - OSOBNÍ ZÁJMENA

PREGLED ZAMENICA

Zájmena osobní (Licne zamenice):

já, ty - on, ona, ono
my, vy - oni (hoši), ony (stromy)
ony (ženy), ona (děvčata)

Zájmena ukazovací (Pokazne zamenice):

ten (taj), ta, to,
ti (hoši), ty (stromy),
ty (ženy), ta (děvčata),

Zájmeno zvratné (Povratna zamenica):

se (sebe), si (sobě)

tento (ovaj), onen (onaj),
týž (isti), tentýž (taj isti),
sám

Zájmena tazaci (Upitne zamenice):

kdo (ko), co (sto, ta), který (koji), jaký (kakav), čí (čiji)

Zájmena přivlastňovací (Prisvojne zamenice):

můj (moj), tvůj (tvoj), svůj (svoj - za svako lice), jeho (njegov), její (njen), nás (naš), vás (vaš), jejich (njihov)

Zájmena neurčitá (Neodređene zamenice):

někdo (neko), něco (nešto), některý (neki), nějaký (nekakav), něčí (nečiji), kdosi (neko), cosi (nešto), kterýsi (neki, nekakav), leckdo (ma koji, koji mu drago, bilo ko), málokdo (malo ko, retko ko), kdekdo (svako, svaki), nikdo (niko), nic (ništa) itd.

**PROMENA LIČNIH ZAMENICA: JA, TY, MY, VY
I POV RATNE ZAMENICE SE**

	sg.			pl.
1. já	ty	---	my	vy
2. mne, mě	tebe, tě	sebe	nás	vás
3. mně, mi	tobě, ti	sobě, si	nám	vám
4. mne, mě	tebe, tě	sebe, se	nás	vás
5. ---	ty!	---	---	vy!
6. o mně	tobě	sobě	o nás	vás
7. mnou	tebou	sebou	námi	vámi

U 2., 3. i 4. p. sg. imamo osim dugih i kraće oblike: u dat. sg. mi, ti, si; u gen. sg. mě, tě; u akuz. sg. mě, tě, se.

Kod zamenice drugog lica ty i kod povratne zamenice upotrebjavamo duže oblike kao u sh. jeziku: na početku rečenice, posle predloga i ako želimo da naglasimo zamenice, npr.

Tebe se vûbec nebojim. ---početak rečenice

Nebojím se *tebe*, ale otce. ---naglašeno

Bez *tebe* tam nepûjdu. ---posle predloga

Nebojim se *tě*. ---nenaglašeno

Isto i za dativ i akuzativ:

Tobě se to vûcera líbilo.

Tebe jsem dnes ještě neviděl.

Řekla jsem to *tobě*, ne jemu.

Viděla jsem *tebe*, Věru nikoliv.

Přijdu k *tobě* v úterý.

Udělam to pro *tebe*.

Řekla jsem *ti* to už vûcera.

Viděla jsem *tě* na ulici.

Kod zamenice prvog lica já oblik *mi* u 3. p. je pravilan samo u vezi sa glagolom i bez naglašavanja zamenice. Tu se može upotrebiti i drugi oblik *mně*.

Posle predloga i ako hoćemo da naglasimo zamenicu upotrebjavamo samo oblik *mně*:

Dej *mi* to. - ili - Dej *mně* to. Mně to dej! Přišel ke *mně* ráno.

U 2. i 4. p. su oblici *mě* i *mne* jednake vrednosti. Mogu se upotrebiti u vezi sa glagolom. Posle predloga, ako hoćemo da naglasimo zamenicu. Zamenica *mne* se ipak ređe upotrebjava.

To se *mě* (*mne*) netýká. To *mě* (*mne*) nezajímá.

Viděl *mě* (*mne*) vûcera v divadle. Mě (*mne*) to nezajímá.

Pro *mě* (*mne*) a za *mě* (*mne*), dělej si, co chceš.

**Izvod iz udžbenika Dobroslave Berg "Češki jezik"
Poklon obitelji Stehlík (Jaroslav i Vědunka rođ. Režná)**

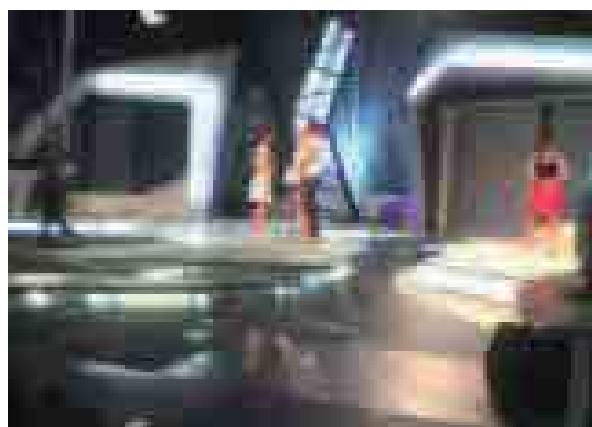
Pripremila Branka Hrzek

TV-Bingo show

Članovi Udruženja građana „Česká beseda“ i Mađarskog udruženja građana / Magyar polgár egyesülete „HUM“ bili su 12. 9. 2008. gosti u studiju Federalne televizije na javnom izvlačenju 30.-tog kola TV Bingo show Lutrije BiH. „HUM“ je predstavila predsjednica Irma Muratović, a „Besedu“ dopredsjednik Tomislav Krzyk.

U izvlačenju smo imali veliku sreću jer je naš Tomislav Likić osvojio maksimalnu premiju od 10.000 KM koju ravnopravno dijele oba uduženja. U programu je sudjelovao popularni Elvir Laković Laka sa sestrom Mirelom i dvije vrsne plesačice. Bilo je to lijepo iskustvo i druženje uz večeru. Neki su postali sretni dobitnici 100 KM Lutrije BiH, a Česká je beseda svoje članove počastila i jednim bingo-lističem.

Leona Sabolek

Proslava Dana svetog Václava

Ovogodišnji Dan svetog Václava naša „Česká beseda“ odlučila je proslaviti na nešto drugačiji način nego do sada. 27.09.2008. organizirali smo jednodnevni izlet u Kraljevu Sutjesku i Bobovac. Bila je to upečatljiva posjeta krunskim mjestima bosanskohercegovačke povijesti uz druženje i ručak u Varešu.

Oslava Dne sv. Václava

Letošní Den české státnosti, den sv. Václava 28.9.2008, „Česká beseda“ Sarajevo oslavila jiným způsobem než doposud. Tento den byl zorganizován jednodenní výlet do Královské Soutězky (Kraljeva Sutjeska) a Bobovce. Byla to působivá návštěva korunovačních míst bosen-skohercegovských dějin spojená s procházkou nádhernou krajinou a obědem ve Varešu.

Anna Bašićova

U Kraljevoj Sutjesci nas je dočekao Mijo Šain i poveo u crkvu i franjevački samostan sv.Ivana Krstitelja. Fra Stjepan Duvnjak nam je u crkvi ukratko izložio bosansku povijest i proveo nas kao vodič kroz muzej, biblioteku i samostan. Nakon toga smo nastavili put autobusom uz stručnog vodiča Miju koji nas je doveo do mjesta s kojeg se ide na Bobovac. Kozja staza je vodila do kapele na Bobovcu koja je podignuta zahvaljujući zalaganju fratra. Kapelu je otvorila naša članica Ljerka Latal Danon. Kapela i danas čuva posmrtnе ostatke bosanskih kraljeva. Nedavno je devastirana, ali i pored toga su tu svi članovi osjetili odsjaje bosanske povijesti.

Po povratku sa Bobovca slijedio je kraći odmor u ribnjaku „Mrijestilište“ na putu prema Varešu, gdje smo ručali. Neki članovi su iza ručka obišli ovaj drevni grad u kojem je sačuvana najstarija katolička crkva u Bosni i Hercegovini. Drvena crkvica sv. Mihovila podignuta je još u doba Turaka.

Cijela ekipa je bila oduševljena izletom, a „Českoj besedi“ su se poželjeli pridružiti i neki izletnici koji nisu češkog porijekla.

Leona Sabolek

česká beseda

Časopis Udruženja građana češkog porijekla Sarajevo

Uredništvo: Gordana Frimel, Anna Bašić i Jovanka Manzalović Šalaka.

Glavni i odgovorni urednik: tekstove odabrala Jovanka Manzalović Šalaka

U skladu sa zakonom o javnom informisanju časopis je upisan u evidenciju javnih glasila u Uredu za informisanje Vlade Federacije BiH pod rednim brojem 877.

Adresa redakcije: Sarajevo, Odobašina 5, tel. +387 33 613 765

Financirano od MZVĚR – OKKV i sponzorstvo.

Žiro račun: INTESA SANPAOLO SARAJEVO 1549995000514371

Časopis izlazi godišnje, fotografije i dokumenti se vraćaju.

Lektor: Gordana Frimel; **DTP:** Dario Paljević

Štampa: Časopis se objavljuje u PDF formatu (CD ROM)

Fotografije: Jovanka Manzalović Šalaka, Leona Sabolek, Emilia Bašić, Jadranka Šuster, Edo Joldaš i Senka i Igor Sivjakov.

E-mail: ceska_beseda_sa@yahoo.com; **internet:** www.ceskabesedasa.ba

Posjeta Pragu

Najznačnija aktivnost u drugoj polovini 2008. godine nesumnjivo je posjeta nekolicine članova našeg Udruženja Pragu. Tom prilikom članove Česke besede Sarajevo primio je gospodin Vladimir Eisenbruk iz Odjela za sunarodnjake u Ministarstvu vanjskih poslova Češke Republike. U Černin Palati naš domaćin je bio gospodin Vladimir Chaloupka, kojeg poznajemo još iz Sarajeva iz perioda njegovog službovanja u Ambasadi Češke Republike u BiH. Zahvaljujući njemu i njegovom kolegi, gospodinu Štefanu Gilaru, obišli smo Arhiv Ministarstva vanjskih poslova Češke Republike. Tokom našeg boravka u Pragu, posjetili smo i Dom nacionalnih manjina koji je otvoren u junu 2007. godine, i istovremeno uspostavili kontakt sa gospodrom Brankom Kubešovom, predsjednicom Društva Sv. Sava. Tu priliku smo iskoristili da svim našim domaćinima uručimo reprint "Čeških narodnih pjesama" u izdanju Česke besede Sarajevo.

Návštěva Prahy

Nejvýznamnější aktivitou druhé poloviny roku 2008 byla nesporně návštěva Prahy ze strany několika členů našeho Sdružení. Při této příležitosti členy České besedy Sarajevo přijal pan Vladimír Eisenbruk z Oddělení pro krajany na Ministerstvu zahraničních věcí České republiky. V Černinském paláci byl naším hostitelem pan Vladimír Chaloupka, kterého známe ještě ze Sarajeva z období jeho působení na Velvyslanectví České republiky v BaH. Díky jemu a jeho kolegovi, panu Štěpánovi Gilarovi, jsme si prohlédli Archiv Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Během naší návštěvy Prahy jsme také navštívili Dům národnostních menšin, který byl otevřen v červnu roku 2007 a současně jsme navázali kontakt s paní Brankou Kubešovou, předsedkyní Spolku Sv. Savy. Tuto příležitost jsme využili k tomu, abychom všem našim hostitelům předali nové vydání knížečky „Českých národních písni“, které vydala Česká beseda Sarajevo.

Anna Bašićova

Božićno druženje

U samostanu sv.Ante na Bistriku održano je 19.12.2008.g. već tradicionalno božićno druženje članova „Česke besede“ Sarajevo. Druženje je otvorila predsjednica Jovanka Manzalović Šalaka da bi Tomislav Krzyk sve prisutne proveo kroz Prag tumačeći slajdove koje je snimio Josip Mikolašek prilikom nedavne posjete ovom prelijepom starom gradu.

Konzulica Jana Stará se zahvalila na podršci „Česke besede“ kulturnim sadržajima i pozvala sve na bogat kulturni program koji Češka Ambasada u Sarajevu organizira povodom predsjedavanja Republike Češke Evropskom Unijom. Svima je poželjela sve najbolje povodom Božićnih blagdana i Nove godine. Slijedilo je druženje s tombolom u ugodnoj atmosferi, popraćeno prigodnom muzikom, na kojem su bili gosti članovi Udruženja Mađara „HUM“ iz Sarajeva.

Leona Sabolek

Vánoční posezení

V klášteře Sv. Antonína na Bistriku se 19.12.2008 konalo již tradiční vánoční setkání členů „České besedy“ Sarajevo. Setkání zahájila předsedkyně Jovanka Manzalović Šalaka, poté Tomislav Krzyk prostřednictvím komentování diapositivů, které vyfotografoval Josip Mikolašek při nedávné návštěvě Prahy, přítomné provedl tímto překrásným starým městem.

Konzulka Jana Stará poděkovala za podporu kulturního dění ze strany „České besedy“ a zároveň všechny pozvala na bohatý kulturní program, který organizuje České velvyslanectví v Sarajevu u příležitosti předsedání České republiky Evropské unie. Všem popřala vše nejlepší u příležitosti vánočních svátků a Nového roku. Následovalo posezení s tombolou v příjemné atmosféře a s adekvátním hudebním doprovodem. Setkání se zúčastnili i členové Sdružení Maďarů „HUM“ ze Sarajeva.

Anna Bašićova

INFORMÁTOR Č. 1/2008

Období od 1.1. 2008 do 30.6. 2008

Draží členové,

rok 2008 jsme započali pracovním setkáním. Členové sdružení přijali s radostí pozvání a v přátelské atmosféře Františkánského kláštera sv. Antonína jednali o aktivitách v nadcházejícím období. Jako hostitele nás čekala organizace Pátého setkání přátelství, výběr kandidáta na kurs češtiny v Dobrušce, příprava projektů na rok 2009, dokončení příprav kursu českého jazyka pro studenty, kteří se ucházejí o stipendium na českých vysokých školách. Členům sdružení byl rozdán Informátor č. 2/2007 s kalendářem na rok 2008 s ilustracemi Jiřího Trnky z loutkového filmu Špalíček.

Všeobecný závěr: potřebujeme nutně prostory na práci a vše by bylo mnohem lepší, kdybychom měli nějaký svůj „koutek“ k dispozici.

Kurs českého jazyka trval pět měsíců, začal v lednu a skončil v červnu. Jadranka Šuster přednášela i v tomto roce českou gramatiku a hodiny konverzace vedli Libuše Pešková a Alexandr Götz. Zájem byl mimořádný. Důležité je připomenout, že vedle vysokoškoláků kurs navštěvovali i středoškoláci. Předávání diplomů se účastnila i konsulka ČR v BaH, paní Jana Stará, která hovořila s účastníky kursu výhradně česky. Pochválila studenty za znalosti, které si osvojili v tomto kurzu.

Na školní rok 2008/2009 je oznámeno otevření lektorátu českého jazyka na filosofické fakultě v Sarajevu. Lektor bude z ČR.

Přípravy na Páté setkání přátelství byly velmi náročné, ale věříme, že jsme byli dobrí hostitelé a že toto setkání svůj cíl splnilo a bylo pro všechny hosty krásným zážitkem, jedním slovem víkend v Sarajevu, na který se nezapomíná. Našim hostům jsme rozdali náš časopis Godišnjak, ročník 2007. Více o setkání od Leony Sabolek nalezneme na stránkách Jednoty, časopisu, který vydává Svaz Čechů v Chorvatsku. Publikován je i text v češtině, který napsala Gordana Dosegović, členka České besedy ze Záhřebu a náš host na tomto setkání. Text budeme publikovat v Godišnjaku na rok 2008.

Pokud se týče této aktivity našeho sdružení, musím ještě dodat něco velmi důležitého, totiž že bez finanční pomoci, kterou nám vyčlenilo Ministerstvo zahraničních věcí ČR, kulturní a krajanský odbor, bychom těžko mohli toto setkání zorganizovat. Náš

pokus, aby sponzorem bylo město Sarajevo, skončil neúspěšně a na pozvání k účasti na setkání se z vedení města nikdo neozval. V loňském roce bylo setkání v Banja Luce, hostitelem byla Česká beseda Banja Luka a sponzorem bylo město Banja Luka.

V červnu 2007 vyhlásilo vedení města veřejnou soutěž na spolufinancování projektů menšinových spolků. Přihlásili jsme čtyři projekty, ale kvůli nedomyluvené metodologii práce vedení města nám tyto prostředky byly přiděleny až v únoru 2008 a to jen na tři projekty. Prostředky spolufinancování projektu „Restaurování anděla na hrobě sv. Mihovila nebyly schváleny“.

Upřímně doufám, že v nejbližší budoucnosti poznají místní úřady pravou hodnotu našeho sdružení, ale i podobných jiných, a že i financování se bude ubírat lepším směrem.

Federální ministerstvo kultury také vyhlásit podobnou veřejnou soutěž na spolufinancování projektů na r. 2008, na kterém konkuruje se dvěma projekty. Doufáme, že federální ministerstvo kultury při výběrovém řízení schválí i naše projekty a přidělí nám prostředky na jejich financování.

V minulém roce uspořádalo Velvyslanectví ČR v Sarajevu ve spolupráci se Zemským muzeem BaH výstavu věnovanou dílu Karla Paříka, na které představilo klíčová díla tohoto architekta. Výstava již úspěšně proběhla v Sarajevu, Zenici a Tuzle a plánovala se ještě v Prijedoru a Banja Luce.

16. června 2008 položili členové České besedy květina na hrob Karla Paříka u příležitosti 66. výročí jeho smrti.

Plánovaná aktivity sdružení v období

1. 1. 2008 – 30. 6. 2008

1. Kurs českého jazyka pro studenty a ostatní zájemce mimo sdružení
Koordinátoři jsou Jadranka Šuster a Tomislav Krzyk
2. Pracovní schůzka členů sdružení – Informátor č. 2/2007
Koordinátorem je Řídící výbor České besedy Sarajevo
3. Časopis Ročenka 2007

- Redakční výbor
4. Výlet s destinací, domluvenou se členy sdružení
Koordinátorem je Řídící výbor České besedy Sarajevo
  5. Navázání spolupráce s obvody Sarajevo - Střed a Sarajevo - Nové město
Koordinátorem projektu je Řídící výbor České besedy Sarajevo
  6. Uspořádání Pátého setkání přátelství Pracovní skupina
  7. Práce na sanaci pomníku

Plánované aktivity sdružení za období od 1.7.2008 do 31.12. 2008

1. Den svatého Václava oslavíme jednodenním výletem do Kraljevy Sutjesky. Koordinátorem je Správní výbor České besedy Sarajevo.

2. Navázání spolupráce s radnicemi. Koordinátorem je Správní výbor České besedy Sarajevo.
3. Návštěva Prahy a navázání spolupráce s Domem národnostních menšin. Koordinátorem je Správní výbor České besedy Sarajevo.
4. Oslava vánočních a novoročních svátků.
5. Digitalizace časopisu České besedy – čísel od 1/1997 do dvojčísla 45-46/2006.
6. Pokračování aktivit kolem sanace pomníku. Koordinátorem je Tomislav Krzyk.
7. Informátor 2/2008

Důležitá poznámka: Pomoc při realizaci uvedených aktivit všech zainteresovaných členů sdružení je vítaná.

Správní výbor České besedy Sarajevo
Přeložil: Alexandr Götz

INFORMATOR br. 2/2008.

Period od 01.07.2008. do 31.12.2008.

Dragi članovi

U drugom polugodištu 2008. godine Udruženje je nastavilo sa svojim aktivnostima o čemu nas izvještava Leona Sabolek.

Važno je dodati i sledeće....

Web stranica Udruženja redovno je ažurirana, a statistika koju smo dodali na kraju Informatora pokazuje sve veću posećenost našem sajtu. Sve češće dobijamo email poruke od posetilaca naše stranice koji žele da saznaju više o radu Udruženja, o svom češkom poreklu, a najinteresantnije je da nam se javljaju zainteresovani za učlanjenja u Udruženje.

Početkom jula posetili su nas studenti ekonomije iz Praga. U ime Česke besede, Ljuba Ristić ih je upoznala sa radom Udruženja, organizovala je za naše goste razgledanje starog dela grada uz «ćevape», bozu i kafu, a navečer su zajedno otisli na predstavu koja se održavala na otvorenom, kod Vijećnice u okviru kulturnog programa Festivala baščaršijske noći.

Važno je napomenuti da su učesnici ovog Festivala, a u organizaciji Češke ambasade u BiH i Sarajevo arta, bili DUO Brikcius, Anna i František Brikcius iz Češke Republike i da su svoj koncert za violončelo održali u Bošnjačkom Institutu.

Najznačajnija aktivnost u drugoj polovini 2009. godine nesumljivo je poseta našeg Udruženja Pragu. Tom prilikom članove Česke besede Sarajevo primio je gospodin Vladimir Eisenbruk iz Odjela za sunarodnjake u Ministarstvu vanjskih poslova Češke republike. U Černin Palati naš domaćin je bio gospodin Vladimir Haloupka sa kojim se pozajmimo iz Sarajeva, iz perioda njegovog službovanja u ambasadi Češke Republike u BiH. Zahvaljujući njemu i njegovom kolegi gospodinu Stepanu Gilaru obišli smo Arhiv Ministarstva Vanjskih poslova Češke Republike.

Posetili smo i Dom nacionalnih manjina u Pragu koji je otvoren u junu 2007. godine i uspostavili kontakte sa Brankom Kubešovom predsedicom Društva Sv. Sava. Tom prilikom svim našim domaćinima uručili smo reprint «Českých narodních pjesama» u izdanju Česke besede Sarajevo.

Započeli smo projekat saradnje sa drugim sličnim Udruženjima iz Sarajeva i lokalnim vlastima.

Svoje interesovanje za ovaj vid saradnje već su potvrdili HUM, udruženje Madara i Polsa, udruženje Poljaka. Ovaj projekat se realizuje uz stručnu pomoć Ane Mrdović, inžinjera hortikulture sa kojom smo i ranije veoma uspešno sarađivali. Nadamo se da će realizacija ovog projekta biti okončana u proleće 2009. godine što u mnogo čemu zavisi od lokalnih vlasti i njihovog odaziva za saradnju.

Poduzete su i značajne aktivnosti oko otvaranja biblioteke našeg Udruženja. Stoga obaveštavamo članove da ćemo početkom 2009. godine organizovati akciju prikupljanja knjiga na češkom jeziku.

Gradskim vlastima smo prezentirali sve naše aktivnosti u 2008. godini, a dostavili smo im i Plan naših aktivnosti za 2009. godinu.

07. oktobra 2008. godine na Filozofskim fakultetu u Sarajevu održana je promocija povodom početka rada PRVOG ČEŠKOG LEKTORATA na Odsjeku za slavistiku Filozofskog fakulteta Sarajevo. Ovim je otvorena mogućnost različitim polazničkim skupinama – kako studentima Univerziteta u Sarajevu, tako i svima koji su zainteresovani za poslove i druge kontakte u Češkoj Republici, da sa lektoricom Karlom Koutkovom, uče o češkom jeziku i kulturi na visokom akademском nivou. Studijski predmet «Češki jezik i kultura» osmišljen je kao izborni kolegij u Nastavnom planu i programu Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Tom prilikom prisutnima se obratio gospodin Jiri Kudela, ambasador Češke Republike u BiH i dekan Filozofskog fakulteta u Sarajevu, Srebren Dizdar.

U septembru 2008. godine ambasada Češke Republike u BiH u saradnji sa Muzejom Sarajeva i Muzejom Jevreja u Pragu postavila je izložbu «Dječiji crteži iz Geta u Terezinu». Do kraja 2008. ova zložba pod nazivom «Dječija priča» bila je postavljena u Zenici, Mostaru i Cazinu.

Ovim putem Česka beseda Sarajevo zahvaljuje se RADIO M-u na pruženoj podršci u radu i na pozivu za gostovanje u njihovom programu koji bi realizovali početkom 2009. godine, gde bi Udruženje dobilo priliku predstavljanja široj javnosti.

Vaša Jovanka Manzalović Šalaka

Četvrta sedmica češkog filma

Ovogodišnja, četvrta po redu, sedmica češkog filma posvećena je djelu velikog redatelja Jiříja Menzela. Otvorena je 20.11.2008.g. u kinu UNITIC prikazom kratkog filma „Umro nam je gospodin Foerster“ i filma „Strogo kontrolisani vozovi“ s kojim je 1968.g. osvojio Oscara u kategoriji najboljeg stranog filma.

Tom prilikom ambasador Češke Republike u BiH, gospodin Jiri Kudela pročitao nam je mali odlomak iz Memoara ovog redatelja koji upravo govori o samoj ceremoniji dodjele Oscara viđen očima autora.

Do 26.11. su se mogli pogledati sljedeći Menzelovi filmovi: „Hirovito ljeto“, „Ševe na žici“, „Vikendica u šumi“, „Striženo-košeno“, „Selo moje malo“, „Jedan trenutak“ i „Služio sam engleskog kralja“. Ovi su filmovi proslavili češkog redatelja širom svijeta.

Leona Sabolek

Čtvrtý týden českého filmu

Letošní týden českého filmu, čtvrtý v pořadí, byl zasvěcen dílu velkého režiséra Jiřího Menzela. Byl zahájen 20.11.2008 v kině UNITIC, promítáním krátkého filmu „Zemřel nám pan Foerster“ a filmu „Ostře sledované vlaky“, za který Jiří Menzel v roce 1968 získal cenu Oscar v kategorii nejlepší zahraniční film.

Při této příležitosti nám velvyslanec České republiky v BaH, pan Jiří Kudela, přečetl malý úryvek z ještě nevydaných vzpomínek tohoto režiséra, ve kterém autor velice obrazně popisuje, jak on viděl a pročitoval samotný ceremoniál udělení Oscara. Celý text bude zveřejněn v Ročence 2008.

Do 26. listopadu bylo možné shlédnout následující Menzelovy filmy: „Rozmarné léto“, „Skřívánci na niti“, „Na samotě u lesa“, „Postřížny“, „Vesničko má, středisková“, „Jeden moment“ a „Obsluhuval jsem anglického krále“. Tyto filmy proslavily českého režiséra po celém světě.

Překlad do českého jazyka
Anna Bašićova

CEREMONIJA DODJELE OSKARA

Naš boravak u Hollywoodu malo se razvukao, jer su tih dana ubili Martina Luthera Kinga pa je proglašen državni dan žalosti. Svečana dodjela Oscara morala se odgoditi za dva dana. Sve sam te dame do samog kraja proživio kao u nekom snu. Neprestano pospan, zaglupljen od engleskog i neuobičajene sredine. Svi su me tapšali po ramenu hvaleći film, nisam ih baš razumio. Također su me naučili jednu rečenicu na engleskom, koja će mi navodno trebati, kad dobijem Oscara. Cijela ta ceremonija sad je već vjerojatno svakom dobro poznata: u jednom dramatičnom trenutku neka slavna zvijezda na podiju otvorí omotnicu i izrekne jedno ime od pet nominiranih. Dotični ustane, rukuje se sa svima oko sebe, onda tetura prema podiju, svi plješću, a najviše plješću ona ostala četiri nominirana, za koje Oscar više nije preostao. Na pozornici se pak svi koji na njoj stoje grle i ljube, a prozvani sretnik naposljetku mora reći par riječi, zahvaliti se, a to je za mene bio problem. Zato su me naučili da kažem: ajem very gled tјat Amerikans lajk th čehoslovak mūvis – kako bih kao patriot spomenuo daje preproše godine tu već pobijedio jedan čehoslovački film i da smo mi iz Praga face u filmskoj branži.

Tu su mi rečenicu utuvali u glavu, a onda smo sjedili u tom velikom auditoriju u Santa Moniki, gdje se održavala dodjela nagrada. Taj ritual danas već zna svatko. Između pojedinačnih dodjela izvodio se show. Tada to još nije bilo tako dosadno kao sad, kad su u cijeloj večeri najvažnije reklame. Nekoće je to bio pravi show, između pojedinih dodjela nastupale su najveće zvijezde šoubiznisa, bio je to show, koji se nije prekidao zbog reklama, koji je trajao sve u svemu tri sata, a zahvaljujući tome mogao sam uživo vidjeti Louisa Amstronga, Ellu Fitzgerald, Barbaru Streisend, Sinatru, velike bigbendove, taj izlet je već toga bio vrijedan. Bob Hope je to vodio, a kad je došao trenutak da se proglaši

OSCAROVÁ CEREMONIE

Náš pobyt v Hollywoodu se trochu protáhl, protože v těch dnech zabili Martina Luthera Kinga a byl státní smutek. Slavnostní udílení Oscarů se muselo odložit o dva dny. Prožil jsem všechny ty dny až do konce v jakém sru. Pořád trochu ospalý a zpítoměl angličtinou a nezvyklým prostředím. Všichni mi za film klepali na rameno, moc jsem jim nerozuměl a taky mě naučili jednu větu anglicky, že jí budu potřebovat, až Oscara dostanu. Ten ceremoniel asi už teď každý zná: v určité napjaté chvíli nějaká slavná hvězda na podiu otevře obálku a vyhlásí jedno jméno z těch pěti nominovaných, ten dotyčný vstane, podává všem kolem ruce, pak klopýtá na podium všichni tleskají, a ti ostatní čtyři nominovaní, na které už Oscar nezbyl, tleskají nejvíc. Na podiu se pak všichni, co tam stojí, objímají a dávají polibky a nakonec musí ten jmenovaný šťastlivec říci pář slov, poděkovat a to byl pro mne trochu problém, tak mne naučili, abych řekl: ajem very gled that Amerikans lajk th čekoslovak mūvis. – abych jako vlastenec připomněl, že už předloni tu vyhrál jiný československý film, a že jsme u nás v Praze ve filmové branži pašáci.

Tak tu větu do mě navrčeli a pak jsme seděli v tom velkém auditoriu v Santa Monice, probíhalo udílení jednotlivých cen. Ten rituál už dneska každý zná. Mezi jednotlivými cenami probíhalo i show. Tenkrát to nebyla ještě taková nuda jako teď, kdy jsou v celém večeru nejdůležitější reklamy. Tehdy to bylo opravdu show, mezi jednotlivými cenami účinkovaly ty největší hvězdy šoubyznyšu, show, které se

dobitnik Oscara za najbolji film iz neengleskog govornog područja, dogodilo se nešto strašno. Morate znati da je u to vrijeme prošječni Amerikanac o Evropi znao otrpilične koliko mi danas recimo o afričkim državama pa kad bih nekad izjavio da sam iz Čehoslovačke, dvoje od troje ljudi pitali bi me kako je Tito. Onaj glupan na pozornici, koji je u ruci imao omotnicu s nazivom pobjedničkog filma, bio je do Danny Key, samo je onako zaškiljio na papirić iz omotnice te objavio u mikrofon: *The winner is yugoslavien film* – na što se Saša Petrović, koji je također bio nominiran sa svojim čarobnim filmom *Sakupljači perja*, već uspravio u stolici, e da bi Danny nastavio - *Closely Watched Trains!* – a Saša opet pao u stolicu, na rubu infarkta. Na to sam ja ustao, onako malo zblenut, i jedino sam bio svjestan toga da je orkestar počeo svirati češku himnu *Gdje moj je dom*. –U, čovječe, ovo je kao na Olimpijadi, pomislio sam. Na podiju sam preuzeo zlatnog lutka, izmucao naučenu rečenicu, a onda me Danny Kay obgrlivše me preko ramena odveo traga iza pozornice. Ondje je bio čitav niz podija, vodio me od jednog do drugog, ispod podija su se gurali novinari i fotografij, nisam imao sa sobom prevoditelja, svi su mi gurali mikrofon pod nos, a ja sam samo govorio: *I am glad, I am glad, jer sam samo to znao reći.* Na kraju se stvar u svoje ruke preuzeo Danny Key kao svoj vlastiti public relation, razgovarao je s novinarima o sebi, a ja sam stajao samo kao nekakav privjesak.

Onda me odveo natrag u dvoranu, tad već s Oscarem u rukama. Sjeo sam, stavio ga među potkoljenice i dalje gledao program. Onda mi je nešto došlo i pogledao sam lijevo iza sebe, a tamo je sjedila Fay Dunneway iz Bonny i Clyde - ona Oscara nije dobila. Plakala je i to gorko. Kraj nje je sjedio njezin partner iz filma Warren Beatty- ni on ga nije dobio. Žvakali su tako silovito, kao da su htjeli nešto pregristi. Malo dalje daljnji neuspješni kandidat, i on pomalo pogoden. Ispred mene sjedio je Rod Steiger, koji je dobio Oscara, okrenuo se prema meni, potapšao me po ramenima, kao sve je kako treba. Tad sam video sve te slavne zvijezde koliko su zbog toga histerične i shvatio što taj zlatni čovječuljak svima znači. A ja sam ga stavio na pod među noge. Zato sam ga uzeo i stavio na krilo da se drugi ne uvrijede i ne pomisle da ga ne cijenim dovoljno. Onda su došli po mene, izvukli me iz reda i rekli da moram na aerodrom. Proslava još nije bila gotova, ali mi više nismo mogli ostati niti sudjelovati u završnom banketu. Iste noći letjeli smo u New York. Morao sam se vratiti u Prag, jer me u Pragu čekala ekipa i prvi dan snimanja Zločina u kafeštanu. Oskara su mi privremeno oduzeli, jer su na njemu morali još ugravirati moje ime.

Iz Los Angelesa smo doletjeli u New York i nekoliko sati morali pričekati avion za Prag. Dotruckali smo se do hotela i tek što smo legli, zazvonio je telefon. Na recepciji me je čekao Ján Kadár sa suprugom, cvijećem i velikom bocom viskija. Dobri, ljubazni Kadár bio je prva osoba, koja mi je čestitala na Oscaru. Nekoliko da na poslije zlatni kipiće su mi poslali poštom. Došao mi je u platnenoj vrećici, u kakvoj su se nosile patike za školu, a s njim je bila i potvrda o primitku na kojoj je pisalo: Oscar, 1 komad.

tenkrát ještě nezastavovalo kvůli reklamám, proběhlo vcelku během tří hodin, a díky tomu jsem mohl vidět naživo Ludwiga Armstronga, Ellu Fitzgeraldovou, Barbru Streisand, Sinatru, velké bigbandy, už to mi stálo za ten výlet. Bob Hope to uváděl, a když přišla chvíle kdy se vyhlašoval držitel Oscara za nejlepší neanglicky mluvený film, tak se stala strašná věc. Musíte vědět, že v té době průměrný Američan toho věděl o Evropě tolik, co my dnes třeba o afrických státech a když jsem někde řekl, že jsem z Československa, dva lidé ze tří se zeptali jak se darí Titovi. Ten blbec na jevišti, co měl v ruce obálku se jménem vítězného filmu, *Danny Key*, jen tak zamžoural do papírku, co z obálky vytáhl a do mikrofonu ohlásil: *The winner is – yugoslavien film*, - a Saša Petrović, který byl taky nominovaný s báječným filmem *Nákupčí peří*, se už vztyčoval z křesla, a *Danny pokračoval*: – *Closely Watched Trains!* – a Saša zase spadl do křesla a byl na infarkt. A já jsem vstal, trochu zblbý, jenom jsem si uvědomil, že z orchestru začali hrát *Kde domov můj*. – To je kruci jako na olympiádě, řekl jsem si. Na podiu jsem převzal zlatého panáka, vykoktal jsem naučenou větu a pak mne vzal *Danny Kay* kolem ramen a odvedl do zadu za jeviště. Tam byla řada podií, vodil mne z jednoho do druhého, pod podií se tísnili novináři a fotografové, neměl jsem sebou tlumočníka, všichni mi nastrkovali mikrofony a já jsem jen říkal *I am glad, I am glad*, poněvadž to bylo jediné, co jsem uměl. Nakonec to všechno vzal *Danny Key* jako svoje public relation, povídal si s novináři o sobě a já tam byl jen jako přívěsek.

Pak mě odvedli zpátky do sálu už s tím Oscarem. Sedl jsem si, dal si ho mezi lýtku, dolů na podlahu a díval se na program a pak mě něco napadlo a podíval jsem se nalevo za sebe a tam seděla z Bonny a Clyde - Faye Dunnewayová, nedostala Oscara. Brečela, strašně. Vedle ní seděl její partner z filmu - Warren Beatty - taky ho nedostal. Žvýkal tak usilovně, jako by chtěl něco překousnout. Kousek stranou, jiný neúspěšný kandidát, rovněž trochu strhaný. Přede mnou seděl Rod Steiger, ten Oscara dostal, otočil se ke mně a poplácal po ramenou, jako že dobrý. A teď jsem viděl ty slavné hvězdy, jak jsou z toho všichni hysteričtí, pochopil jsem, co ten zlatý panák pro všechny znamená. A já ho měl jen tak mezi nohami na zemi. Tak jsem si ho zase vzal, a položil na klín, aby se ostatní neurazili a nemyslili si, že si ho nevážím. A pak přišli za mnou, vytáhli z rady, že musím na letiště. Ještě ta sláva neskončila, ale my jsme už tam nemohli zůstat, ani se zúčastnit závěrečného banketu. Ještě v noci jsme letěli do New Yorku. Musel jsem se vrátit do Prahy, protože v Praze na mne čekal štáb a první natáčecí den Zločinu v šantánu. Toho Oscara mi zatím sebrali, protože se na něm muselo ještě vygravírovat, moje jméno.

Přiletěli jsme z Los Angeles do New Yorku, a museli pár hodin počkat na spoj do Prahy. Dokudrcali jsme se do hotelu a sotva jsem ulehl, ozval se telefon. Dole v recepci na mne čekal Ján Kadár s manželkou, kyticí a velkou lahvi whisky. Dobrý, laskavý Kadár byl první, kdo mi k Oscarovi gratuloval. O několik dní později mi tu zlatou sošku poslali poštou. Přišel mi v hadrovém pytlíku, v jakém se nosívaly cvičky do školy, a k tomu byl dodací list: Oscar, 1 kus.

Tekst nam je ustupio Jiri Kudela

česká beseda

Ambasada Češke Republike u Sarajevu sa
UNITIC Business Centrom
i Kriterionom

ima čast pozvati Vas na

češkog dana
dječjeg filma

od 02.-05. juna 2009.
Kino UNITIC, Fra Andela Zvizdovića 1, Sarajevo.

Poznati i vredni projekti za dječju zabavu

Preuzeto iz kataloga “Dani češkog dječijeg filma”

Slavni trenutak Zdenka Milera dolazi, kad mu godine 1954 zabrane da koristi na filmu platnenu košulju. Miler je htio naći životinjski lik, koji bi se motao tokom cijele priče i ako je moguće, da to bude neka figura koja se do tada nije vidjela ni u jednom animiranom filmu. Na Krtku nailazi slučajno, šetajući, dok se zakopava u svoju hrpu, i dozvolio si ga zato, što takvu životinjicu do tada diznijevski studio nije koristio. Na popočetku s likom ima mnogo posla, kako ga uljepšati, jer ilustrovana krtica u dotadašnjim knjigama izgleda veoma ružna, i trebalo mu je dati osobine junaka. U sklopu projekta biva primoran odbaciti ideju košuljice, a na svijet dolazi Krtek u pantalonama s džepovima. Izrada filma traje dvije godine, ali zbog dobrih rezultata to je i vrijedilo. Priča zvana “Kako je Krtek dobio hlače” proslavlja ga velikim uspjehom i na Filmskom festivalu u Veneciji, film dobija glavnu nagradu Venecijskog lava. Postepeno nastaje pedesetak filmova s Krtkom u glavnoj ulozi, koji najčešće dobivaše inicijativu od televizijske kuće iz Njemačke.

Na seriji o Krtku, radi Miler i po osamnaest sati dnevno, osmisli fenomen, koji je osim u Americi, poznat u cijelom svijetu. Uspjeh Krtna nije samo u originalnosti lika, koji sve rješava s огромnom dozom humora, lakoće i to što se nigdje ne ljuti, nego i zbog toga što se radi o prvom nijemom filmu te vrste. On i njegovi prijatelji koriste samo neartikulisane zvukove, koji su pravi zvuci autorovih malih kćeri. Radnja priče je osnišljena crtežom i mimikom, koju razumije svaki dijete. Pedesetih godina, tokom kojih je Miler taj lik gradio, njegov junak prolazi dvijema izmjenama. Izbačen mu je rep i smanjena mu je njuška, a sve u službi podmlađivanja. Obzirom da Miler ne može pisati za svaki film predloške i scenarije, autori Krtna postaju pisci Hana Doskočilova i Ivan Klima.

Sarajevo, 02.06.-06.06.
Kino UNITIC, UNITIC Business Centra
Fra Andela Zvizdovića 1

Ponedjeljak, 02.06.

16. sati

Stigao nam luna park

(za djecu od 8. do 15.g.)

Utorak, 03.06.

12. sati

Krtkove dogodovštine I

(za djecu od 2. do 8.g)

13.30 sati

Krtkove dogodovštine II

(za djecu od 2. do 8.g)

15. sati

Seriјa I za djecu od 8.god.

16.30 sati

Seriјa II za djecu od 8.god.

Srijeda, 04.06.

10. sati

Krtkove dogodovštine I

(za djecu od 2. do 8.g)

11.30 sati

Seriјa I za djecu od 8.god.

13. sati

Stigao nam luna park

(za djecu od 8. do 15.g.)

Petak 06.06.

10. sati

Krtkove dogodovštine II

(za djecu od 2. do 8.g)

11.30 sati

Seriјa II za djecu od 8.god.

KRTEK

POČAST ZDEŇKU MILERU

KRTICA

U Češkom centru u Tokiju je održana, po prvi put u Japanu, izložba originalnih ilustracija likovnog umjetnika, ilustratora knjiga i režisera animiranih filmova za djecu, Zdeňka Milera.

Zdeňek Miler (rođ. 1921.), svojim najomiljenijim animiranim likom - malena krtica "Krteček", zabavlja već tri generacije gledatelja. Danas već legendarni lik Krtečka, nastao je 1956. godine. Iako je Zdeňek Miler snimio razne animirane filmove, te stvorio i druge dražesne likove, Krteček, kako se čini, besmrtnan je.

Sastavni dio izložbe je bio televizijski dokumentarac režiserke Pavle Petrákové- Slančcové "Oblaci Zdeňka Milera", iz produkcije društva TV my.

Izložba je trajala do 22. februara 2008.

České listy - Ročenka 2008
Česká kultura v zahraničí

(Ilustracijski repro redakcije)*
Prijevod: B. Hrzková

Trg Karla Paržika

Od 19.11.2008. trg ispred crkve sv.Josipa na Marindvoru nosi ime velikog češkog arhitekta Karla Paržika. Zajedničkim naporom Ambasade Češke Republike, vlade Kantona Sarajevo, Općine Centar i Grada Sarajeva tako je odana dužna počast čovjeku koji je gotovo 60 godina gradio Sarajevo.

Ploču s njegovim imenom otkrile su unuka Silvija Paržik i gradonačelnica Sarajeva Semiha Borovac.

Po Paržikovim građevinama Sarajevo je prepoznatljivo u svijetu, a sada ovaj Čeh po rođenju, a Sarajlija po izboru ima trg u središtu grada kojeg je toliko volio.

Leona Sabolek

Náměstí Karla Paříka

Od 19.11.2008 náměstí před kostelem Sv. Josefa na Marindvoru v Sarajevu nese jméno velikého českého architekta Karla Paříka. Společným úsilím Velvyslanectví České republiky, vlády Kantonu Sarajevo, Městského úřadu Sarajevo-Centrum a města Sarajeva byla tímto zaslouženě vzdána čest člověku, který téměř 60 let budoval Sarajevo.

Tabuli s jeho jménem odhalily společně jeho vnučka Silvija Pařík a primátorka Sarajeva Semiha Borovac.

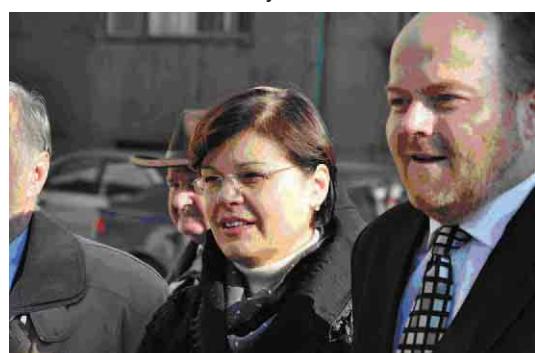
Sarajevo je světu známo podle Paříkových budov a nyní tento, dle narození Čech a dle svého výběru Sarajevan, má i svoje náměstí ve středu města, které měl tak rád.

Překlad do českého jazyka
Anna Bašićová

Otvoren Trg Karla Paržika na Marijin dvoru

Foto: Sarajevo-x.com

Danas je gradonačelnica Sarajeva Semiha Borovac zajedno s unukom Karla Paržika, koja je došla iz Beča, otkrila ploču s imenom Karla Paržika po kojem će se zvati trg ispred crkve Sv. Josipa na Marijin dvoru.

Grad Sarajevo i Ambasada Češke Republike u Bosni i Hercegovini priredili su danas zvanično imenovanje spomenutog trga po Karlu Paržiku. Otkrivanju ploče prisustvovali su, Jiří Kuděla, ambasador Češke Republike u BiH i unuka Karla Paržika, Silvia Paržik, te veliki broj novinara i neznatan broj građana.

Ovaj događaj je svojevrsni nastavak aktivnosti odavanja počasti ovom značajnom graditelju, koja je počela prošle godine obilježavanjem 150-te godišnjice njegovog rođenja.

Večeras će u terminu od 22 sata na Kantonalnoj televiziji Sarajevo biti emitovan dokumentarni film "Graditelj Sarajeva Karlo Paržik", autorice Leile Kurbegović, o životu i radu ovog arhitekta i građanina Sarajeva.

Karlo Paržik je bio istaknuti češki arhitekt, koji je živio i radio u Sarajevu. Karlo Paržik (1857.-1942.) je projektovao mnoge znamenite zgrade u Sarajevu i BiH uključujući Vijećnicu, Narodno pozorište, Zemaljski muzej, Šerijatsku sudsku školu, Belediju, Srpsko - pravoslavnu bogosloviju kao i mnoge druge upravne, sudske, privredne, vojne, kulturne, vjerske i stambene objekte. Crkva Sv. Josipa na Marijin dvoru, ispred koje je trg danas dobio njegovo ime, bila je njegov posljednji projekat

JEDNOTA

Sarajevski trg imenovan po arhitekti Karlu Paržiku

ČEH PO ROĐENJU, SARAJLJA PO IZBORU

Zahvaljujući inicijativi i zalaganju Češke ambasade i ambasadora Jiržija Kudjele, ime Karla Paržika (Veliš kod Jičina 1857, Sarajevo 1942) je otgnuto od zaborava.

U sarajevskom kvartu Marijin dvor, ispred crkve sv. Josipa, gradonačelnica Sarajeva Semiha Borovac i Silvija Paržik, unuka istaknutog arhitekta, otkrile su 19.novembra 2008. godine ploču s nazivom Trg Karla Paržika . Prisustvovali su ambasador ČR Jiri Kudela, konzulica Jana Stara i predstavnici kantonalnih, gradskih i općinskih vlasti.

Istog dana je na Kantonalnoj televiziji Sarajevo emitiran dokumentarni film "Graditelj Sarajeva Karlo Paržik".

U organizaciji Ambasade ČR, Arhiva BiH, Historijskog arhiva Sarajevo, Muzeja Sarajeva i Zemaljskog muzeja BiH i pod pokroviteljstvom Predsjedništva BiH,2007. godine je obilježeno 150 godina od rođenja arhitekte čije građevine krase ne samo Sarajevo nego i druge bh. gradove i sela. U foajeu Narodnog pozorišta postavljena spomen ploča. U Zemaljskom muzeju upriličena je izložba fotografija i nacrta Paržikovih projekata, raznih dokumenata i ličnih predmeta. Izložba je obišla Mostar, Tuzlu, Zenicu, Banja Luku i druga mjesta u BiH.

Tom prilikom je Pošta BiH izdala prigodnu marku s Parikovim likom. Izdata je i monografija Karlo Paržik, arhitekt u Bosni i Hercegovini čiji su autori ambasador dr. Jirži Kudjela i arhitektica dr. Branka Dimitrijević.

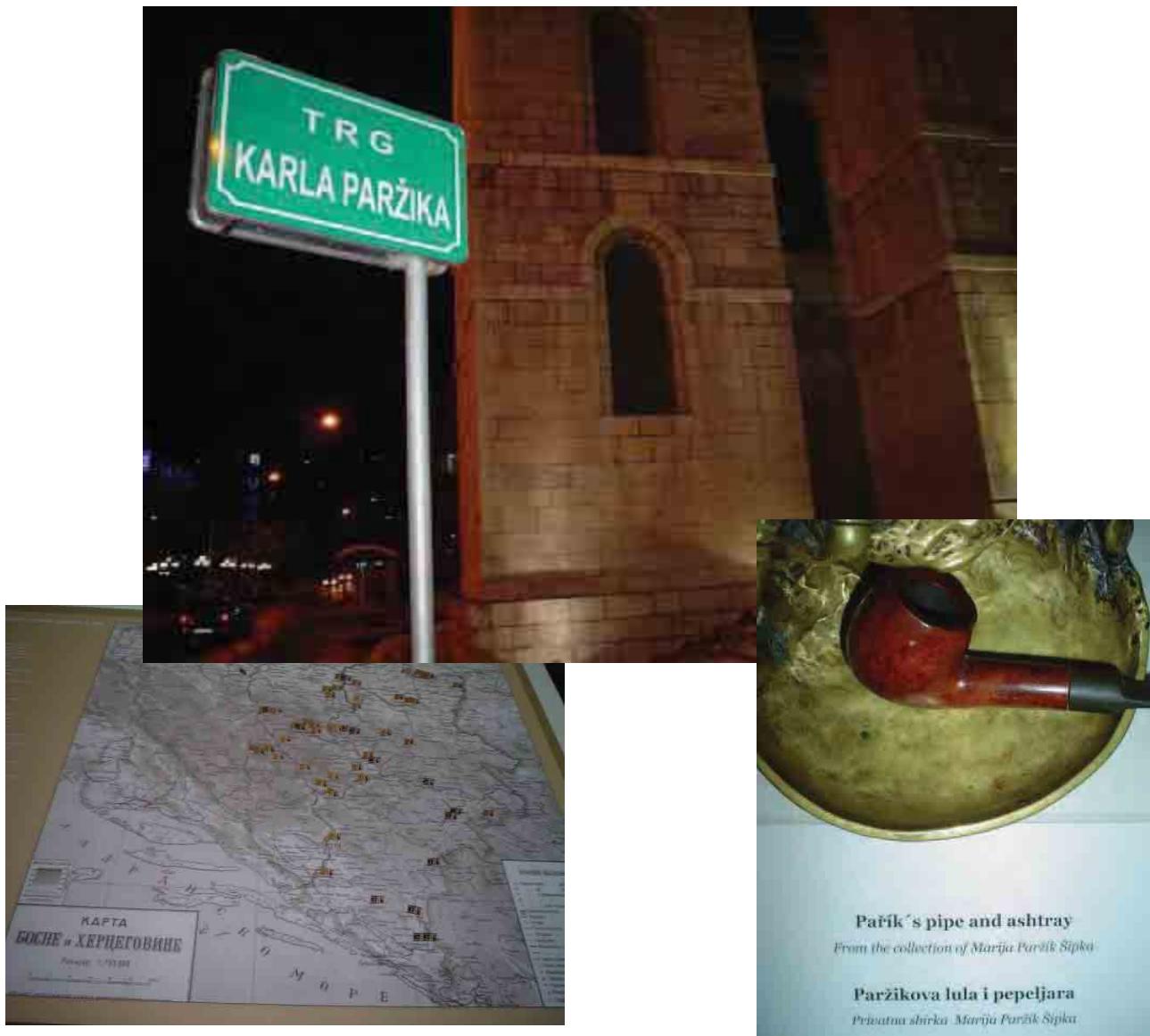

Karel Parík se narodil v Čechách, architeturu vystudoval ve škole specializované pro antiku a ve studiu renesance pokračoval na vídeňské Akademii výtvarnému umění u profesora Teofila von Hansen. V Sarajevu prezentovala orientální, turecká architektura. Na konci Paríkova života mělo Sarajevo, vede původně orientálního, růz středoevropského města, z velké části díly jeho projektům. Během padesáti osmi let, kolik Parík v Sarajevu posobil, vytvořil mnoho nákladů k stavbě nových a přestavě adaptaci sta-

rých budov. Užíval neorenesanční, románské, byzantské, také islámské a neomaurské architektonické prvky.

Největší část projektů financovaných rakousko-uherskou správou vznikla na území BiH ve spolupráci s Josefem Vancášem v letech 1884-1916. Parík byl autorem projektu významných budov - Národního divadla, Zemského muzea, islámské soudní školy, srbsko-pravoslavného semináře, evangelického kostela (dnešní výtvarná akademie), Askenázské synagogy, přistavby Císařovy městského kostela sv. Josefa, národní radnice a dalších správních, soudních, hospodářských, vojenských, vzdělávacích, kulturních, náboženských, zdravotnických a obytných budov.

K rakousko-uherskému budování Sarajeva přispěl i také další čeští architekti - Pospíšil, Pánek, Blažek, Víttek, ale Parík je mezi nimi nejvýznamnější. Karel Parík je pořazen na sarajevském hřbitově sv. Michala (Mihovil). Na náhrobním kamenu je vyryto: "Cech narozenin - Sarajevan vlastní volbou". J. Sustruval

Karlo Paržik je rođen u Češkoj a arhitekturu je studirao na Akademiji likovnih umjetnosti u Beču u školi specijaliziranoj za antiku i njen prelaz u renesansu, u klasi profesora Teofila fon Hansena, arhitekte. Kad je stigao u Sarajevo, zatekao je tursku kasabu. Kad je umro, grad je već imao urbanistički i arhitektonski izgled gradova srednje i zapadne Evrope, u velikoj mjeri zahvaljući i njemu.

U Sarajevu je živio 58 godina. U tom periodu je uradio nacrte za izgradnju mnogih novih i dogradnju ili adaptaciju mnogih starih građevina. Od 1884. do 1916. godine projektirao je i najviše sa arhitektom Josipom Vancašem surađivao na projektima koje je financirala austrougarska uprava širom BiH.

Autor je projekata znamenitih građevina kao što su Narodno pozorište, Zemaljski muzej, Šerijatska sudska škola, Srpsko - pravoslavna bogoslovija, Evangelistička crkva (današnja Likovna Akademija), Aškenaska sinagoga, dograđeni dio Careve džamije, crkva sv. Josipa, osnovni nacrt Vijećnice razni upravni, sudske, privredni, vojno, obrazovni, kulturni, vjerski, zdravstveni i stambeni objekti.

Prilog austrougarskoj izgradnji Sarajeva dali su i drugi češki arhitekti – Pospišil, Panek, Blažek, Vitek, ali je Paržik najznačajniji među njima.

Sahranjen je sarajevskom groblju sv. Mihovil. Na spomeniku na njegovom grobu je uklesano : “Čeh po rođenju, Sarajlija po izboru“.

Tekst i foto. Jadranka Šuster

Z krajanského tisku

08.12.2008 09:34

Po českém rodákově se jmenuje náměstí v Sarajevu, informují internetové **České listy**. Náměstí před kostelem sv. Josefa v centru metropole Bosny a Hercegoviny od listopadu nese jméno Karla Pařízka. Významný český architekt, pocházející z Veliši u Jičína, téměř 60 let působil v Bosně a Hercegovině. Událost podle **Českých listů** vzbudila velkou pozornost jak sarajevských tak i celostátních médií. Při této příležitosti byl například český velvyslanec hostem ranního vysílání kantonální televize Sarajevo, která pak večer promítla dokumentární film o životě a díle Karla Pařízka.

Cvijeće na grobu Karla Paržika

Povodom 66. godišnjice smrti Karla Paržika, 16. juna 2008. godine članovi Česke besede Sarajevo obišli su njegov grob i položili cvijeće.

Květiny na hrobu Karla Paříka

U příležitosti 66.-tého výročí od smrti Karla Paříka členové České besedy Sarajevo položili květiny na jeho hrob.

ADVENTSKI KONCERT U SARAJEVSKOJ KATEDRALI

Povodom božićnih i novogodišnjih blagdana, Ambasada Češke Republike organizirala je 15.12.2008. adventski koncert u Katedrali Presvetog srca Isusova.

Nastupali su solisti opere Šleskog pozorišta Opava : Katarína Vovková i Zdenka Mervová – soprani, Petr Murcek- tenor, Natálie Slavíková –violina i Jakub Žídek – klavir. Na koncertu su se čula djela koja su napisali A. Dvorak, W.A.Mozart, A. Srzić, G. Bizet, L. Janaček, F. Schuberta, J.J. Ryba i drugi.

Prisutne građane Sarajeva, strane diplomatice i krajane je pozdravio ambasador Jiri Kudela.

Zanimljivo je da je u izgradnji Katedrale, krajem 19. stoljeća, uz glavnog projektanta Josipa Vančaša surađivao i češki arhitekt Karel Paržík a da se među figurama koje ukrašavaju unutrašnjost nalaze i one koje je radio klesar Ivan Novotny - Ćirilo i Metodije, Pieta sa dva anđela, reljefna rezbarija na orguljama.

Oltar Ćirila i Metodija u istočnoj sporednoj lađi su darovali vjernici iz Češke, a na inicijativu tadašnjeg stupskog župnika Franje Venhude.

Jadranka Šuster

Solisti opere Šleskog pozorišta Opava
Soloists of the Opava Silesian Theatre

Katarína Vovková - soprano / soprano
Zdenka Mervová - soprano / soprano
Petr Murcek - tenor
Natálie Slavíková - violinist / violin
Jakub Žídek - pianist / piano

Z. Fibich - Poem

A. Dvořák - Biblijiske pjesme - br.2, br.6
Biblical Songs - No.2, No.6
W.A. Mozart - Laudate Dominum
W.A. Mozart - Alleluja / Hallelujah
A. Srzić - Stala plasbut tužna Mati
Shouting in Grief, Mother Was Weeping
G. Bizet - Agnus Dei
C. Franck - Panis Angelicus
W.A. Mozart - Ave Verum Corpus

J.S.Bach - Air

M. Schneider-Tenávský - Ave Maria
L. Cherubini - Ave Maria
L. Janáček - Ave Maria
Ch. Gounod - Ave Maria
F. Schubert - Ave Maria
J. Preisler - Ave Maria

J. Massenet - Thaïs méditation

J.J. Ryba - Slavuj / Little Nightingale
J.J. Ryba - Čelika božićna misa „Hej učitelju“ - Gloria
Czech Christmas Mass „Hey, Master“ - Gloria

Vijeće nacionalnih manjina BiH

Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina usvojen je još 2003. godine, a član 21 ovog Zakona kaže da će Parlamentarna skupština BiH osnovati Vijeće nacionalnih manjina BiH, kao posebno savjetodavno tijelo, koje će sačinjavati pripadnici nacionalnih manjina.

U junu 2007. godine Komisija za ljudska prava, prava djeteta, mlađe, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku Parlamentarne skupštine BiH raspisala je Javni poziv sa zadatkom da odabere po jednog predstavnika iz svake nacionalne manjine kako bi formirala Vijeće nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine.

Predstavnici Českých besed ze Sarajeva, Banja Luke i Prijedoru predložili su svoje kandidate. Naša Beseda, u pismenoj formi, prosljedila je Komisiji svoju podršku kandidatu Vladimиру Blahi iz Česke besede Banja Luka. Međutim, na sastanku Komisije i kandidata koji je bio u septembru 2007. godine, Vladimir Blaha predložio je da predstavnica Česke besede Sarajevo, Jovanka Manzalović Šalaka, bude član Vijeća, a njegov prijedlog je podržao i Tomislav Blaha iz Česke besede Prijedor. Radu Komisije, kao i izboru kandidata, prisustvovali su i predstavnici Međunarodne zajednice u BiH, u ime OSCE-a Christine Astrig Mardirossian i Grigori Fabian, a u ime Centra civilnih inicijativa Jasmina Pašić.

Nadležne institucije BiH, krajem januara 2008. godine, donijele su Odluku o imenovanju članova Vijeća nacionalnih manjina BiH, a o tome

Rada národnostních menšin BaH

Zákon o ochraně práv příslušníků národnostních menšin byl schválen již v roce 2003 a článek 21 tohoto zákona říká, že Parlament BaH založí Radu národnostních menšin BaH jako zvláštní poradní orgán, který bude tvořen příslušníky národnostních menšin.

V červnu 2007 vypsal parlamentní Komise pro lidská práva, práva dětí, uprchlíků, mladých, imigraci, azyl a etiku veřejnou soutěž s úkolem vybrat jednoho představitele z každé národnostní menšiny pro vytvoření Rady národnostních menšin BaH.

Představitelé Českých besed ze Sarajeva, Banja Luki a Prijedoru navrhli své kandidáty. Naše Beseda písemnou formou podpořila kandidáta Vladimira Blahu České besedy Banja Luka. Mezitím na schůzi Komise a kandidátů, která se konala v září 2007, Vladimir Blaha navrhl, aby se členkou Rady stala Jovanka Manzalović Šalaka, předsedkyně České besedy Sarajevo. Jeho návrh podpořil i Tomislav Blaha z České besedy Prijedoru. Práci Komise a výběru kandidátů byli přítomni i představitelé mezinárodního společenství v BaH, jménem OBSE Christiane Astrig Mardirossian a Grigori Fabian a za Centrum občanských iniciativ Jasmina Pašić.

Příslušné instituce BaH koncem ledna 2008 učinily Rozhodnutí o jmenování členů Rady národnostních menšin BaH, o čemž píše Helsinský výbor BaH ve svém časopisu:

Helsinški komitet u BiH u svom časopisu kaže:

«*Poslije višemjesečnog provođenja postupka Parlamentarna komisija, od ukupno 17 predstavnika koliko treba da broji Vijeće za nacionalne manjine, došla je do imena deset kandidata. Tako je predloženo da u Vijeće za nacionalne manjine BiH budu imenovani: Halil Bicaj (Albanci), Jovanka Manzalović - Šalaka (Česi), Tihomir Knežiček (Italijani), Jakob Finci (Jevreji), Vasilija Ibrahimagić (Makedonci), Nedžad Jusić (Rom), Andrija Stavok (Ukrajinci), Irena Milivojević (Mađari), Darko Kovač (Poljaci), te Marija Grbić (Slovenci).*»

U aprilu 2008. godime konstituisano je Vijeće nacionalnih manjina pri Parlamentu BiH. Za predsjedavajućeg Vijeća izabran je Nedžad Jusić, a za zamjenike Marija Grbić i Vasilija Ibrahimagić, a na sjednici Vijeća održanoj u junu 2008. godine, usvojen je Poslovnik o radu Vijeća i Plan rada do kraja 2008. godine.

O radu Vijeća informisat ćemo Vas i u narednom periodu.

Član Vijeća: Jovanka Manzalović Šalaka

Vijeće nacionalnih manjina BiH u drugoj polovini 2008. godine

Vijeće je nastavilo sa radom prema dogovorenoj dinamici. Održane su dvije sjednice na kojima je razmatrano finansiranje Vijeća za 2008/2009. godinu i Program rada za 2009. godinu. Konstatovano je i da se Vijeću treba obezbijediti tehnička pomoć za rad, a za tu pomoć je nadležna Zajednička komisija PS-BiH. Četvrtoj sjednici je kao gost prisustvovala i predstavnica crnogorske nacionalne manjine, a čija je potvrda članstva u Vijeću u proceduri. Dogovorene su pripremne aktivnosti za Okrugli sto o manjinama u BiH, koji bi trebao biti održan u februaru 2009. godine. Članovi Vijeća dužni su pripremiti kratak prikaz stanja nacionalne manjine iz koje dolaze.

Članovi Vijeća prisustvovali su i Radionici o ljudskim pravima u organizaciji OSCE-a. Jedna od tema Radionice bila je i obrazlaganje metodologije o načinu saradnje Vijeća sa Udruženjima nacionalnih manjina u BiH.

U septembru 2008. godine usvojen je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih

„*Po několikaměsíční proceduře vybrala parlamentní Komise jména deseti kandidátů z celkového počtu sedmnácti představitelů, které má mít Rada národnostních menšin BaH. Bylo navrženo, aby do Rady byli jmenováni: Halil Bivak (Albánci), Jovanka Manzalović Šalaka (Češi), Tihomir Knežiček (Italové), Jakob Finci (Židé), Basiliha Ibrahimović (Makedonci), Nedžad Jusić (Romové), Andrija Stavok (Ukrajinci), Irena Milivojević (Mađari), Darko Kovač (Poláci) a Marija Grbić (Slovinci).*“

V dubnu 2008 vznikla Rada národnostních menšin BaH při Parlamentu BaH. Předsedou byl zvolen Nedžad Jusić a zástupkyněmi Marija Grbić a Vasilija Ibrahimović. Na zasedání Rady v červnu 2008 byl schválen jednací řád do konce roku 2008.

O práci Rady vás budeme informovat v následujícím období.

Členka Rady: Jovanka Manzalović Šalaka

*Překlad do českého jazyka
Anna Bašićova*

manjina u Federaciji BiH. Shodno Zakonu, Federalno ministarstvo pravde putem Javnog poziva pozvalo je predstavnike Udruženja nacionalnih manjina na Osnivačku sjednicu Vijeća nacionalnih manjina FBiH, koja je održana 15.12.2008. godine u Palači pravde FBiH u Sarajevu.

Za svog predstavnika na toj Osnivačkoj sjednici Česka beseda Sarajevo je delegirala potpredsjednika Udruženja, gospodina Tomislava Krzyka.

Član Vijeća Jovanka Manzalović-Šalaka

IZ DRUGIH MEDIJA

Pržemislovska krv na češkom tronu

Legendarni utemeljitelj pržemislovske dinastije, orač Pržemisl (Přemysl), kao muž kneginje Libuše, utemeljio je istaknuti vladarski rod u maloj srednjoeuropskoj kotlini, ograničenoj pažnje vrijednim gorskim masivom. Trajalo je to dugo i bilo je proliveno mnogo krvi prije nego je iz male češke kneževine postalo Češko kraljevstvo, priznavano u cijelom tadašnjem svijetu kao visoka, poštovanja vrijedna državna formacija.

Niz manjih i većih vladara se tijekom stoljeća izmijenjalo na kneževskom prijestolju i kraljevskom tronu. Imali su upliv i na tijek povijesti obližnjih srodnih državnih cjelina. Moguće je, samo ukratko, spomenuti svetog kneza Václava, silnoga Bržetislava I.(Břetislav I.), prvog češkog kralja Vratislava II.,oba Pržemisla Otokara, ili Václava II., i konačno, najvećeg od vladara na češkom kraljevskom prijestolju - Karla IV.

Ali, to je već bilo očigledno protanjivanje one češke pržemislovske krvi, jer poslije tragičnog odlaska mладог kralja Václava III. 1306. godine, (dakle, 2006. je upravo prošlo ravno sedamsto godina), nije bilo muškog nasljednika.Tako je došlo do povijesnog vladarskog šaha, i u igru je dospjela druga, ne češka, vladarska dinastija Lucemburga. Posljednji živući član pržemislovskog roda, Eliška, sestra umorenog Václava III., udala se za znatno mlađeg Jana Lucemburskog, te osigurala nastavljanje staroslavnog roda vladara, s polovičnom pržemislovskom krvi. Bio je to onaj slavni kralj i car Karlo IV. koji je dao temelj, nažalost, samo kratkog produžetka na značajnom europskom prijestolju.

Kada je njegov praučnik, Ladislav Pohrobek (Posmrče), kao mladić, bez djece, umro sa šesnaestinom znamenite krvi, njegova sestra, sa istim udjelom, svojim vjenčanjem je dospjela u Poljsku. Njihov sin, Vladislav II., postao je tako prvi Jagellonac na češkom tronu, s krvlju davnih Pržemislovaca, a tu šezdesetčetvrtinu, zajedno sa suprugom Annom de Foix, predao je sinu Ludvíku. Ali, to je bila tek šezdesetčetvrtina toga što je predala Eliška Pržemislovna, kao baštinica, po ženskoj liniji, kraljevskog češkog roda.

A pošto je mladi kralj Ludvík Jagellonsky umro bez djece, istovremeno se zauvijek izgubila ta pleminita krv orača Pržemisla i otmjene kneginje Libuše, sa nekoć kneževskog i moćnog kraljevskog trona u zemlji Češkoj. Posljednja kap je istekla u boju na Mohaču, u Mađarskoj, kada se Ludvík suprotstavio nadmoćnoj turskoj vojsci.

Dogodilo se to 1526. godine kada je dvadesetoljetni mladi kralj nedobrovoljno dokončao put svete kraljevske krvi Pržemislovaca (Přemyslovců).

Český kalendář 2006

Vladimír Pechar

Prijevod: B. Hrzková

"Najveći i najslavniji češki vladar"

2008. godine navršilo se 630 godina od smrti, u svijetu najpoznatijeg češkog vladara, Karla IV., plemića i intelektualca kakvog se rijetko nalazi u europskoj, a tako i u svjetskoj povijesti. Tim povodom, iz časopisa naših krajanica izdvajamo nekoliko zanimljivosti iz života Karla IV., kao i o dinastiji Přemyslovaca, iz čije krvi potječe, kao i njegov predak sveti Václav, kojeg je i sam poštivao, i o čijem je životu pisao. Dakle, upoznajmo bolje kralja i cara Karla IV., a s njim i nastanak mnogih kulturnih, povjesnih i arhitektonsko-graditeljskih vrijednosti kojima se i danas možemo, i moramo diviti.

B. Hrzková

Karel IV - Karlo IV

Naš najveći i najslavniji vladar je toliko poznat, da donijeti o njemu nove spoznaje, gotovo je nemoguće. To, samo katkad, povjesničarski stručnjaci mogu spomenuti nove djeliće saznanja, ali za nas, ponizne čitatelje, to je davno zatvoreno poglavlje.

Za Karla IV. se zna da je, za svoga relativno kratkog života, od samo šezdeset i dvije godine, imao četiri supruge. Svakako, ne istodobno, mnogoženstvo je ukinuto još za Bržetislava I. (Břetislav I.) u XI. stoljeću, već postupno, jer je imao peh obudovjeti tri puta. A kao vladar, ne kao bilo tko, morao je zemlji osigurati nasljednike, nastavljače svojih velikih planova. Konačno mu je to uspjelo s trećom suprugom, Annom Svidnickom. Unatoč tome, poslije njene smrti je još jednom sklopio brak, i to s legendarnom snagatkicom Elizabetom Pomoškom (Alžběta Pomoránska), onom što je lomila mačeve i savijala potkove. A o njenoj ljubavi i odanosti Karlu priповijeda krasna poetska igra "Noć u Karlštejn" Jaroslava Vrhlickog (Jaroslav Vrchlický).

Karlo nije bio nikakav potišteni sirotan koji neprestano moli krunicu, već muškarac pun snage i nesavladive energije. To se očitovalo već u mladosti kad se dokazivao biti ravan ostalim vitezovima na turnirima i ratnicima na bojištu. Kasnije je, pak, pokazao još vladarske i organizatorske sposobnosti koje su od njega učinile istinskog Oca domovine.

Ime Karlo, a pored toga Četvrti, doduše, nespojivo je s češkom tradicijom, ali mladi Václav, što je bilo pravo kraljevo kršteno ime, kod krizme je postalo Karlo, i takvo mu je i nadalje ostalo.

Već kao sedmogodišnjaka, njegov otac, Jan Lucemburski, uzeo ga je sebi na kraljevski dvor u Francuskoj. Tamo je Karlo dobio uistinu pristoјno i temeljito školovanje u viteštvu. Kad se vratio u Češku kao moravski margrof (markrabě moravský), bio je već iskusan političar i organizator. Zatim je, od 1346. godine, bio prvo sukljalj u Češkoj, sa svojim ocem, a poslije njegove smrti, iste te godine, postao je jedini češki kralj.

Tada je njegova organizatorska, graditeljska i urbanistička djelatnost počela dobivati brzi tempo. Karlo je sam nadzirao izgradnju, znao se umiješati, na razini stručnjaka, i u vlastite projekte, a bio je sposoban uraditi, do tog doba, nečuvene stvari. Građevine, čiju je gradnju napuštao, dokazuju da je znao predviđati. Imao je osjećaj za tehniku i ljepotu i nije se plašio poteškoća. Projekt cijelog praškog Novog Grada (Nového Města pražského), kao teritorijalne cjeline, bio je u svoje doba posve izvanredan pothvat. A snažan kameni most, Emauzski samostan sa crkvom, neosvojiv dvor Karlštejn, crkva na Karlovu s nevjerljativim svodom, a prije svega Hram sv. Vita u Pragu - to su pokazatelji Karlove graditeljske aktivnosti.

Svakako, podjednako su važna djela duha: utemeljenje univerziteta, sastavljanje Zlatne bule, temeljnog zakonika za Svetu rimsku carevinu, teritorijalna rasprava čiji je rezultat proširenje države, uređenje nadbiskupije i pokušaj zabrane raskola u katoličkoj crkvi, papskog šiizma. Sigurno mu je i tu pomagalo njegovo izvanredno temeljito obrazovanje, znanje četiri jezika, i glavno, ljubav prema majčinoj domovini koju je uzdigao na prvo mjesto u cijeloj svojoj carevini.

U to doba nije bilo uobičajeno da vladar i najmoćnija osoba u carstvu, bude pismen. Karlo je bio iznimka, i to u korist povjerenog mu naroda. Konačno, proslavio se i kao literarni autor svojim vlastitim životopisom "Karlov život" (Vita Caroli), oslikavajući veoma živo početke svoje dosta revnosne mladosti. To je kao neka zbirka savjeta i uputa za njegove nasljednike na tronu gdje, na svom primjeru, upozorava kako se treba ponašati u visokom vladalačkom svijetu. Osim te autobiografije, Karlo je napisao životopis svetog Vlačava, kao i niz teoloških i pravnih spisa, jasno, na jeziku prosvijećenog čovjeka, na latinskom. Ali, potpomagao je i tuđe povjesno stvaralaštvo, nastojeći poduprijeti svoju vladu i svoje pržemislovske korijene.

Karlo IV. je odista zasluzio da ga proglose Ocem domovine, kako je prvi put nazvan još nad svojom rakom, kod pogrebnog obreda. Brinuo se za češku zemlju kao za svoje najmilije dijete, i posvetio joj se svom snagom svog radinog i punog života.

Český kalendář 2006

Vladimír Pechar

Prijevod: B. Hrzková

Z krajanského tisku

Český dialog ve svém nejnovějším čísle publikuje článek o stém výročí České besedy v Sarajevu. První Češi začali do Bosny a Hercegoviny přicházet po r. 1878, kdy se stala součástí Rakouska - Uherství. Byli to především státní úředníci, vzdělaní lidé, často hudebníci nebo zkušení řemeslníci, kteří významně ovlivnili hospodářský i kulturní vývoj země. Na přelomu 19. a 20. století zde vzniklo i několik krajanských spolků, mezi nimi i zmiňovaná Česká beseda. Existuje dodnes, přestože její činnost byla kvůli politickému vývoji v Bosně a Hercegovině přerušena. V příštím roce si připomene desáté výročí své obnovené činnosti. Český dialog přináší i fotografickou přílohu věnovanou oslavám 15. výročí své existence.

Sarajevo, foto:glenovo.com

Evropa

Ako ne možemo u Evropu, možemo barem u “Evropu”. Tim spontanim i gorkim aforizmom prokomentirao sam vijest da će na dan izlaska ovog tjednika na kioske biti ponovno otvoren sarajevski hotel “Evropa”, jedan od simbola gradskog urbaniteta, već temeljito nagrizenog divljom gradnjom, nebrigom, neukusom i javašlukom aktualnih gradskih vlasti.

“Evropu”, prvi sarajevski moderni hotel, sagradio je 1882. godine Gligorije Jeftanović, “zendil Sarajlija”, kako su ga zvali mještani. Zdanje je projektirao Karlo Paržik, a svečano je otvoreno 12. prosinca 1882. godine. Više od jednog stoljeća “Evropa” je bila najugledniji sarajevski hotel, stjecište društvenog i kulturnog života grada. Njegovu slavu nisu uspjeli ugroziti ni puno komiforniji “Bristol”, sagrađen početkom sedamdesetih, pa čak ni mundijalistički “Holiday Inn”, koji je otvoren povodom ZOI.

U svakoj provinciji bivše Austro-Ugarske nalazi se po jedan hotel s imenom “Evropa”, kao topos neke nejasne čežnje za svijetom u kome nas nitko ne priznaje niti prihvaca. Sarajevska “Evropa” bila je mjesto na kome su na neki način potajno promicali ostaci krhke aristokratske tradicije u sivilu socijalističkog hotelierskog egalitarizma. Njegovu vrtni restoran, potom Night club Plavi podrum, a nadasve Bečka kavana, bijahu mjesta gdje se njegovala izumrla kultura kuglofa, sahertorte i abažura.

“Evropa” je bila daleki echo austro-ugarske hotelierske kulture. U toj “bečkoj” kavani sjedili su za svojim Stammtischima znameniti Sarajlije, filozofi, novinari i pisci i tu raspredali svoju usmenu književnost, koju je vrijeme već pomelo nemilosrdnom metlom. Bečka kavana bila je neka vrst intelektualne agore, dok je Plavi restoran ugošćavao mlade ljubavnike što su padali u trans uz zvuke glasovira i starogradske pjesme. U hotelskoj kavani na trščanim Zeitungstaenderima, sjećam se, visili su sarajevski dnevni listovi Oslobođenje i Večernje novine, a zidovi su bili ukrašeni tapetnim motivima šenbrunskih i secesionističkih enterijera.

Hotel “Evropa” bombardiran je i zapaljen u travnju 1992. godine. Pjesnik Miljenko Jergović piše kako se tada u hotelu obrela grupa kineskih turista, koji nisu mogli pojmiti što se tu uopće zbiva. “Ti Kinezi”, veli on, “posljednji su stranci koji su vidjeli ‘Evropu’ u njezinoj ljepoti i ozbilnosti, taj najljepši sarajevski hotel i spomenik dvadesetog stoljeća kroz koje je promarširalo, protročalo i prošetalo sve i svašta da bi na kraju, posljednjeg proljeća njezinog europskog vijeka, u prah i pepeo otišlo sve ono gospodsko iz kratke povijesti naših života.”

Nakon rata bilo je pokušaja da se hotel obnovi, a pri jednom takvom poginuo je radnik, na koga se srušilo ruinirano hotelsko dizalo. Hotel je privatiziran 2006. godine od strane firme Astrea, a projekt rekonstrukcije napravio je sarajevski arhitekt Sead Gološ. U nove klimatizirane prostore i digitalizirane sustave učiće ovih dana neki novi ljudi, nesvesni da si ti jedini stvarni vlasnik tog mjesta u kome se desio smak svijeta; ti ispred čijih očiju prolaze nevidljive sjene žena i muškaraca zamaklih kroz kapije smrti i zaborava.

Mile Stojić

Fotografije Jovanka Manzalović Šalaka

Jesen 2007

KONSTITUTIVNOST NEKONSTITUTIVNIMA

Nermina Sačić

Ovaj tekst je zapravo zapis o nekonstitutivnim građanima Bosne i Hercegovine, narodima i narodnostima, koje današnji Ustav Bosne i Hercegovine stavlja pod bezličnu kategoriju 'Ostali'. Nastao je u sklopu projekta Evropske unije i Internewsa BiH, prve produkcijske kuće koja je bosanskohercegovačkoj javnosti omogućila da obnovi sjećanje da u našoj zemlji žive zajednice koje ne pripadaju ni jednom od tri konstitutivna naroda.

Bez obzira na ustavnu diskriminaciju izreženu u Preambuli Ustava, mnogobrojni građani BiH koji mnogu glasati, ali ne mogu biti birani za člana Predsjedništva svoje zemlje (član V Ustava) pokazuju visok stepen državlјanskog identiteta, ako ne i veći od pojedinih konstitutivnih naroda. Iako je većini njih različito teritorijalno porijeklo, oni su odavno svojom inkorporiranošću u bosanskohercegovačku kulturnu i političku zajednicu postali autohtonim njenim građanima u punom smislu.

Priča o nacionalnim manjinama je zapravo priča i o političkoj nesreći konstitutivnih koji su u ratnom i postratnom vremenu zaboravili pravo značenje riječi 'multikulturalnost' i 'multietničnost'. U vremenu rasprave o novim ustavnim aranžmanima, cilj ovog teksta je, između ostalog, ukazati i na potrebu davanja statusa konstitutivnosti mnogobrojnim pripadnicima nacionalnih manjina koje žive u Bosni i Hercegovini. Historijski pregled o porijeklu nacionalnih manjina koji slijedi nema nekih velikih naučnih ambicija, osim da podsjeti bh. političku zajednicu, odnosno političke predstavnike njenih konstitutivnih naroda na odgovornost prema manjinskim zajednicama.

Česi

Češka nacionalna manjina u Bosni i Hercegovini uglavnom je koncentrirana u Prijedoru, Prnjavoru, Srpcu, Sarajevu, Banjoj Luci i Zenici. Međutim postoje samo dva mesta u kojem su Česi čine dominantnu zajednicu: to su sela Mačino Brdo kod Prnjavora i Nova Ves kod Srpsa. U vrijeme Austro-Ugarske u gradska područja Česi ne dolaze organizirano da bi formirali neke kolonije. Česi su dali ogroman doprinos u izgradnji Sarajeva. Spomenimo samo neke češke arhitekte: Hans Niemeczek, Karlo Paržík, Karlo Panek, Josef Pospišil te mnogi drugi. Njihovim dolaskom nastaju prvi oblici kolektivnog stanovanja, što vodi potrebi za javnim parkovima, objektima za snabdijevanje-tržnicama, zatim ulicama po propisima evropskih zemalja, upravnim i javnim funkcijama u odgovarajućim objektima i odgovarajućeg stilskog izraza. U Banjoj Luci su Česi također ostavili vidne tragove, posebno u muzici, i zbog toga Česi najprije muziku vide kad dio njihova identiteta u dijaspori. Daleke 1895. godine činili su 17 % stanovništva Banja Luke, a danas su među malobrojnijim nacionalnim manjinama. Procjenjuje se da u BiH danas svega živi oko 1.000 Čeha. U selu Mačino brdo kod Prnjavora, gdje dominiraju Česi, proces asimilacije je išao teže je postojao mali procenat mješovitih bračkova; postojala su kulturno-umjetnička društva koja su češku tradiciju afirmirala u tadašnjem društvenom životu države. Za vrijeme Austro-Ugarske njihovi pradjedovi su došli na bosanskohercegovačke prostore iz ekonomskih razloga. Dobijali su, kao i druge nacionalne manjine, besplatno zemlju, tako da su neke porodice imale po nekoliko hektara zemlje. Međutim, zbog Rezolucije Informbiroa mnogi Česi bit će silom primorani da napuste BiH. Zemlja im je oduzimana, a zatvarana su i njihova društva (Česka beseda). Prekidi u radu udruženja koja su okupljala Čehe se osjete u njihovom identitetu. Malo je Čeha koji govore češki jezik, nacionalna kuhinja se koristi samo na selima. Poslije Drugog svjetskog rata proces asimilacije je pojačan jer Česi stupaju u mješovite brakove sa konstitutivnim narodima i sa drugim nacionalnim manjinama koje žive u Bosni i Hercegovini. Iako su Česi organizirani, u formi udruženja, poslije ovog posljednjeg rata nema ništa specifično u njihovom identitetu što bih ih razlikovalo od ostalih konstitutivnih naroda, osim možda prezimena. U Prijedoru su to prezimena: Šlenzigeri, Pijak, Motovi, Blahovi, Manovi, Gotvaldovi, Kostelnikovi i drugi. Česi idu u katoličke crkve. Prije rata u Prijedoru je služena misa na češkom jeziku, ali je crkva srušena na početku 1992. godine. Danas su udruženja Čeha u BiH podijeljena po entitetskoj liniji, a loša finansijska slika im ne dozvoljava intenzivnije druženje i stvaranje jednog češkog udruženja na čitavom području BiH. Ne posjeduju dvojna državljanstva.

Za potrebe istraživanja o Česima intervjuirani su: sekretar Udruženja građana češkog porijekla Česka beseda Sarajevo gosp. Branka Hrzek, te istaknuti članovi Udruženja Čeha Republike Srpske – Vladimir Blaha, predsjednik banjalučke sekcije, Zvonko Mann, predsjednik prijedorske sekcije, Emil Boček, predsjednik sekcije Mačino Brdo, i Jozef Bures, predsjednik sekcije iz sela Nova Ves. Veliku zahvalnost dugujem i sekretaru ovog udruženja Tomislavu Blahi koji je najviše vremena izdvojio za potrebe ovog istraživanja.

S obzirom da Česi nisu imali preciznih podataka o arhitektonskog gradnji njihovih predaka u Sarajevu, ove podatke sam prikupila zahvaljujući stručnoj pomoći prof. Nedžada Kurte sa Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu.

DAN LJUDSKIH PRAVA

Postovani,

Zajednicka komisija za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku Parlamentarne skupštine BiH vas poziva da prisustvujete obilježavanju Dana ljudskih prava, 10. decembra, sa pocetkom u 11. sati u zgradi Parlamentarne skupštine BiH.

S postovanjem,
Andjelka Dobrilovic

Vasilija Ibrahimagić iz Udruženja Makedonaca iz Sarajeva i Vladimir Blaha, predsjednik Česke besede iz Banja Luke

Po prvi put predstavnici iz Udruženja nacionalnih manjina iz cijele BiH bili su pozvani na prijem povodom Božićnih i Novogodišnjih praznika koje je upriličeno u Predsjedništvu BiH.

100 let České besedy v Sarajevu

V závěru loňského roku si bosenští Češi připomněli sté výročí založení krajanského spolku Česká beseda. Při této příležitosti byla zahájena v pořadí už devátá výstava „Češi v Sarajevu“.

Výstavu zahájila nynější předsedkyně České besedy v Sarajevu Jovanka Manzalović Šalaka a autorka nynější i předchozích výstav Branka Hrzková, která připomněla historii českého českého osídlování Bosny. Češi začali do Bosny přicházet ihned po nastolení rakousko-uherské vlády. Byli to především státní úředníci, odborníci z různých oborů, hudebníci a řemeslníci. Všechny profese zanechaly nezanedbatelný vliv v oblasti školství, kultury, hospodářství i ve společenském životě. Podle dochovaných údajů bylo v roce 1906 kolem šesti tisíc krajanů. Jako všichni lidé na cizím území se společensky a kulturně sdružovali, aby si uchovali národnostní a jazykovou identitu. Po 1. světové válce Sarajevo opustilo několik tisíc Čechů, kteří se vrátili do osvobozené vlasti. Tím spolkový a společenský život krajanů velmi ztratil. Česká beseda fungovala do roku 1928, kdy byla přejmenována na „Československou obec“.

Výstava obsahuje řadu dobových fotografií, doprovázených dvojjazyčným textem v chorvatštině a češtině a několik unikátních dokumentů. Mezi ně patří kronika učitele L. Jaroše nebo seznam 2800 knih a několik originálních svazků z původní knihovny Československé obce. Zajímavým exponátem bylo také loutkové divadlo, darované Československé obci v roce 1933.

Československá obec byla aktivní až do roku 1941, kdy její činnost přerušila 2. světová válka. Poslední český učitel skončil v koncentračním táboře. Výstava dále dokumentovala i situace po 2. světové válce, kdy doba příliš nepřála sdružování národnostních menšin. Spolek sice v 50. a 60. letech opět fungoval, ale pořádal spíše různé zábavy. Některé dokumenty, nacházející se v rodinách krajanů, se do stávající expozice nevešly. Další příležitostí jak je spatřit výstava, připravovaná na příští rok u příležitosti 10. výročí obnovení spolku Česká beseda.

Zdroj: Český dialog

JOŠ PONEŠTO...

TRADICIJA KIĆENJA JELKE - ČEŠKO PORIJEKLO

Tradicija kićenja božićne i novogodišnje jelke duboko je ukorijenjena na ovim prostorima. Ne upuštajući se u to kada je taj običaj nastao i odakle dolazi, sa sigurnošću se može reći da je vrlo prisutan u Češkoj i da ga svi oni koji su na neki način vezani za ovu zemlju njeguju godinama, kao i da se pripreme za proslavljanje ovog blagdana počinju dešavati već vrlo rano, početkom dvanaestog mjeseca.

To je običaj u vrijeme kojeg se ukrašava kuća, razveseljavaju ukućani i gosti, a naročito se njemu raduju djeca, jer ispod jelke se obavezno nalaze lijepi, prigodni darovi. Međutim, i stariji također vole ovaj običaj jer ih podsjeća na mladost, kao i na njihove roditelje i rođake.

Pa evo i ove godine, kao i svih ranijih godina, i u mome stanu su okićene dvije jelke, manja u kuhinji i veća u dnevnom boravku. Zanimljivo je da dio nakita još uvijek potiče iz davnih vremena kada su moji preci, pradjed i djed, živjeli u Češkoj, tadašnjoj pokrajini Austro-Ugarske monarhije. To su uglavnom drvene figure crnaca sa devama, ovce i drveće, dok su jaslice i veliki dio nakita od staklastih materijala iz ranijeg vremena, izuzev par glava anđela i još pokoje loptice, tokom vremena i dugotrajne upotrebe prestali biti funkcionalni. Možda je suvišno pri tome napomenuti da smo mi kao djeca koja smo se tome najviše veselila i «pomagala» pri ukrašavanju, nepažnjom pripomogli tom uništavanju.

Moj pradjed Bohumir Hušner je rođen u Nymburgu 1847. godine, školovao se u Mlade Boleslavi, oženio se Annom Gleissner iz Tachova, također iz Češke, i sa dvoje djece je 1879. godine došao u Bosnu i Hercegovinu, državu koju je neposredno prije toga anektirala Austro-Ugarska monarhija. Austro-Ugarska je tada školovanje ljudi premještala u nerazvijenije krajeve, a sa ciljem da pomognu i ubrzaju razvoj Bosne i Hercegovine. Moj djed Josef Hušner je tada imao jednu godinu, a njegova starija sestra Maria tri godine. Ove podatke sam uspio prikupiti zahvaljujući dokumentaciji koju su moji roditelji sačuvali od svojih roditelja.

Obitelj moje majke Marije Klimek Hušner potiče iz Moravske, ali za njih nemam mnogo podataka, samo znam da su i oni u istom periodu došli u Bosnu i Hercegovinu i da je majčin brat, Ivan Klimek, registriran kao član Česke besede 1906/1907. godine.

Po uključivanju u našu Česku besedu, još više sam se zainteresirao za češko porijeklo, te detaljnije proučio sav raspoloživi materijal, pa i predočio svojoj djeci, u vidu obiteljske biografije, jedan sažetak sa porodičnim stablom.

Želio sam da za svoje nasljednike, sina, kćerku i unuke, napišem nešto o našem porijeklu, zemlji iz koje smo potekli, o našim daljnjim rođacima, ustvari, ovaj put sam temeljito proučio postojeću dokumentaciju i nastojao napisati najvažnije činjenice.

Moram priznati da me je to već odavno zaintrigiralo i da bih želio dobiti još više podataka o mojoj daljnjoj rodbini, ali ne nalazim pouzdan način kako da dođem do tih podataka.

Mladen Hušner

IZ ČEŠKE KUHINJE

KRUMPIROVA JUHA S JOGURTOM

5 većih oguljenih krumpira, 1 mrkva, 1 peršun, 2 žlice biljnog ulja, 3 žlice mekog brašna, 2 crna luka, 1 lončić jogurta, 1 žličica slatke paprike, majoran, vegeta i sol.

Na ulju zapjenimo nasjeckani luk, zapržimo papriku, dodamo na kockice nasječene sirove krumpire, mrkvu i peršun, zalijemo vodom, osolimo i kuhamo dok povrće omekša. Jogurt izmiješamo s brašnom i ulijemo u juhu. Prokuhamo i začinimo.

LOVAČKO TELEĆE PEČENJE (NA DIVOKO)

600 g teletine od leđa, 100 g maslaca, sol, 1 žlica mekog brašna, 1 šolja temeljca goveđe juhe od kostiju s mesom, 150 g slanine, 3 zrna bibera, 1 lovorov list, 3 zrna novog korijena, malo timijana.

Meso operemo, osolimo, stavimo u tiganj na razgrijani maslac i prepržimo sa svih strana. Zatim dodamo na kockice narezanu slaninu, začine i malo podlijemo temeljcem, te pečemo oko 1 sat. Pri pečenju podlijevamo temeljcem, a meso polijevamo sokom od pečenja.

Kada je meso mekano, izvadimo ga iz tepsije, u sok dodamo komadić maslaca umućenog s brašnom, i prokuhamo. Pečenje izrežemo na porcije i prelijemo procijeđenim sokom od pečenja.

KOLAČ NA "SACHEROV" NAČIN

300 g poluoštrog brašna, 250 g šećera, 300 g sitno nastruganih jabuka, 100 g čvrste masnoće, 1 prašak za pecivo, 3 jaja, 1 vanil-šećer, 3 žlice kakaoa, pikantna marmelada, šlag.

Masnoću i šećer pjenasto umutimo, dodamo jaja, vanil-šećer, prosijano brašno s praškom za pecivo, te kakao i nastrugane jabuke. Sve zajedno polagano umiješamo i napunimo formu za tortu ili srneća leđa (namašćenu i brašnom posutu). Pečemo lagano u srednje zagrijanoj pećnici. Pečen i ohlađen kolač razrežemo, premažemo pikantnom marmeladom i ukrasimo šlagom.

Český kalendář 2006
Recepty - Únor

Pripremila: B. Hrzková

T A J E N K A

Připomila: B. Hrzková

1		?		
2		?		
3		?		
4		?		
5		?		
6		?		
7		?		
8		?		
9		?		

- 1 CIGANIN, ROM
- 2 BLAGO, SREĆA
- 3 KARLO, DRAGUTIN
- 4 SLIKAR
- 5 KAŠALJ
- 6 MAJKA, MATI
- 7 IPAK
- 8 UTISAK
- 9 KRAJ, SVRŠETAK

POMOĆ: BLA, CI, CE, DO, HO, JEM, KA, KA, KA, KÁN, KO, LÍŘ, MA, MAT,
NEC, PŘE, REL, ŠEL.

(RJEŠENJE: K A R L Š T E J N
↓CIKÁN, BLAHO, KAREL, MALÍŘ, KAŠEL, MATKA, PŘECE, DOJEM, KONEC)

Den državnosti

U organizaciji Ambasada Republike Češke i Slovačke povodom Dana državnosti održan je 6.10.2008.g. svečani prijem u Zemaljskom muzeju u Sarajevu. Uz brojne ugledne goste iz političkog, kulturnog i javnog života, svečanosti su prisustvovali i članovi „Česke besede“ Sarajevo.

Den státnosti

Dne 6.10.2008 se u příležitosti Dne vzniku samostatného československého státu a v organizaci Velvyslanectví České a Slovenské republiky v Zemském muzeu v Sarajevu konal příjem. Kromě významných hostů z politického, kulturního a veřejného života byli přítomni i členové „České besedy“ Sarajevo.

Anna Bašičová

Susreti prijateljstva

